

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ
ТОВАРІВ В ОПТОВІЙ ТОРГІВЛІ**

(на матеріалах ПП «Максимус», м. Чернівці)

Студентки 2 курсу, 709 групи
заочної форми навчання
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
освітньої програми
«Облік і оподаткування»

Георгіян
Андріани
Іванівни

Науковий керівник
к.е.н., доцент

Євдощак
Володимир
Іванович

Завідувач кафедри
д.е.н., професор

Чорновол
Алла
Олегівна

Чернівці 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ В ОПТОВІЙ ТОРГІВЛІ.....	6
1.1. Економічна сутність та класифікація операцій з реалізації товарів	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку та оподаткування операцій з реалізації товарів в оптовій торгівлі.....	13
Висновки до розділу 1.....	19
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЦІЇ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ «МАКСИМУС»	21
2.1. Організація та задачі обліку і аналізу оптової реалізації товарів на підприємстві.....	21
2.2. Облік оптової реалізації на підприємстві	39
2.3. Оподаткування та відображення у податковій звітності операцій з реалізації товарів.....	49
Висновок до 2 розділу:.....	55
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ РЕАЛІЗАЦІЄЮ ТОВАРІВ	57
3.1. Аналіз ефективності операцій з реалізації товарів	57
3.2. Пропозиції щодо вдосконалення обліку операцій з реалізації товарів на підприємстві.....	62
Висновок до 3 розділу.....	65
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах воєнного стану в Україні відбуваються суттєві зміни в економічному середовищі, які вимагають адаптації існуючих систем обліку та оподаткування [1]. Підприємства, що працюють в сфері оптової торгівлі, повинні оперативно реагувати на нові виклики та умови, оскільки операції з реалізації товарів є однією з основних складових їх бізнес-процесів. Належне відображення цих операцій в облікових та податкових системах стає критично важливим для забезпечення стабільності діяльності, особливо з огляду на сучасні умови. Це обумовлює потребу вдосконалення облікових та податкових процесів, щоб вони відповідали актуальним викликам та сприяли фінансовій стабільності підприємства [2].

Процес реалізації товарів є надзвичайно важливим для підтримки безперервності бізнесу та стабільності фінансових потоків підприємства. Недоліки в існуючих облікових та податкових системах можуть призвести до фінансових втрат, а також до невиконання податкових зобов'язань, що особливо ризиковано в умовах нестабільності [3]. Тому необхідно здійснити глибокий аналіз і внести зміни до облікових та податкових систем для забезпечення ефективного управління в нових умовах ринку [4].

Проблематика обліку і оподаткування в умовах кризових ситуацій є актуальною в наукових дослідженнях, однак специфічні аспекти ведення обліку та оподаткування в умовах воєнного стану залишаються недостатньо дослідженими. Серед вітчизняних науковців, які вивчали ці питання, слід зазначити Гринька О.М., Коваленко Т.І. та Романенка І.П., тоді як закордонний досвід представлений працями Дж. Сміта та П. Робертса. Втім, особливості української практики у цій сфері в умовах воєнного стану потребують більш глибокого вивчення, що підкреслює актуальність проведення даного дослідження.

Об’єктом дослідження є облікові та податкові процеси, які забезпечують ефективне управління операціями з реалізації товарів на підприємстві ПП «Максимум» в умовах воєнного стану.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти обліку та аналізу операцій з реалізації товарів, а також методи обліку та оподаткування, які застосовуються на підприємстві.

Мета роботи полягає у дослідженні теоретичних та практичних аспектів обліку і оподаткування операцій з реалізації товарів в оптовій торгівлі та розробці рекомендацій для вдосконалення цих процесів на прикладі ПП «Максимум».

Для досягнення цієї мети передбачається виконання таких завдань:

- Провести аналіз теоретичних основ обліку і оподаткування в умовах воєнного стану.
- Оцінити практичні аспекти облікових та податкових процесів на ПП «Максимум».
- Розробити рекомендації для вдосконалення облікових і податкових процесів відповідно до сучасних вимог.

Методи дослідження включають аналіз, синтез, порівняння, системний підхід, а також методи економічного аналізу та статистичної обробки інформації.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці методичних підходів до вдосконалення обліку та оподаткування в умовах нестабільної економічної ситуації, що дозволить підвищити ефективність управління на підприємствах оптової торгівлі.

Інформаційна база дослідження включає первинну документацію підприємства, реєстри обліку, звітність, нормативно-правові акти, статистичні дані Державної служби статистики України [5], а також наукові праці.

Практична значущість роботи полягає у розробці рекомендацій для покращення облікових і податкових процесів на ПП «Максимум», що сприятиме

адаптації підприємства до змін у ринковому середовищі, підвищенню фінансової стабільності та ефективності управління.

Апробація результатів дослідження відбулася шляхом публікації тез та статей на наукових конференціях, зокрема, тези на тему «Особливості оподаткування торговельних підприємств в умовах воєнного стану» були представлені у збірнику «Modern Science: Exploring Theories, Innovations and Practical Solutions» на 1-й Міжнародній науково-практичній конференції 9 вересня 2024 року.

Структура роботи: Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 67 сторінок комп'ютерного тексту. У роботі містяться 6 таблиць, 7 рисунків та перелік літературних джерел, що включає 31 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ В ОПТОВІЙ ТОРГІВЛІ

1.1. Економічна сутність та класифікація операцій з реалізації товарів

Оптова торгівля є важливою складовою економічної системи, яка покращує ефективний рух товарів від виробника до кінцевого споживача через різні канали збуту. відповідно до Закону України "Про внутрішню торгівлю" [6], оптова торгівля зайнята як діяльність, спрямована на купівлю товарів великими партіями для їх подальшої реалізації іншим суб'єктам господарювання, а не кінцевим споживачам.

Основні аспекти оптової торгівлі:

Посередницька функція: Оптова торгівля виступає як важливий інструмент між виробниками та роздрібними підприємствами, забезпечуючи ефективний розподіл товарів. Така торгівля бере на себе функції з організації постачання, зберігання та транспортування товарів. Цей процес включає мінімізацію логістичних витрат та ризиків, пов'язаних із зберіганням.

Зміна права власності на товар: Один з основних елементів оптової торгівлі – це передача права власності на товар. Від моменту придбання товарів оптовиками до їх реалізації іншим суб'єктам господарювання здійснюється кілька юридичних актів купівлі-продажу.

Логістичні операції: Оптовики забезпечують ефективне транспортування і зберігання товарів. Це включає організацію складських послуг та оптимізацію транспортних витрат, що дозволяє мінімізувати фінансові витрати для виробників та роздрібних продавців.

Формування цінової політики: Оптовики, отримуючи товари за нижчими цінами за рахунок закупівлі великих обсягів, формують націнку для подальшої реалізації, що дозволяє їм утримувати прибуток. Оптові ціни, як правило, нижчі за роздрібні, що забезпечують можливість кінцевим покупцям отримати товари за конкурентними цінами.

Фінансова підтримка: Оптовики можуть надавати своїм клієнтам вигідні умови оплати, такі як відстрочення платежів або надання товарного кредиту, що сприяє стабільному функціонуванню ринку.

Оптова торгівля виконує ключову функцію у забезпеченні безперервного потоку товарів від виробників до споживачів. Реалізація товарів в оптовій торгівлі забезпечує продаж товарів великими партіями, що дозволяє скорочувати витрати на транспортування, логістику та зберігання для роздрібних підприємств. Цей процес включає також гнучкість фінансування, що сприяє розширенню економічної діяльності суб'єктів господарювання. Компанії мають можливість контролювати постачання товарів на ринок, оперативно реагуючи на зміни попиту. Крім того, за допомогою своїх ресурсів, оптові торгові підприємства здатні брати на себе ризики, пов'язані з колуванням ринкових цін і забезпеченням стабільного товарного асортименту.

Під час війни оптова торгівля в Україні відзначає значні зміни через порушення логістичних ланцюгів, ризики для безпеки, зміни в попиті на товари та зміну фіскальної політики. Ось основні аспекти, які відображають ці зміни:

1. *Логістичні труднощі та зміна маршрутів:* Однією з головних проблем є руйнування транспортної інфраструктури, що ускладнює постачання товарів. Оптові компанії змушені шукати нові маршрути для постачання, включаючи міжнародні альтернативи, наступні внутрішні маршрути часто залишаються небезпечними або непрохідними. Ризики, пов'язані з транспортуванням товарів, значно збільшилися, що змушує підприємців підвищувати витрати на логістику.

2. *Зміни в попиті на товари:* Під час війни спостерігаються суттєві зміни у попиті на товари. Зростає потреба в продуктах першої необхідності, медичних товарах, пальному, будівельних матеріалах тощо. У той же час знижується попит на товари довготривалого користування або розкоші. Оптові компанії змушені адаптувати свій асортимент і переорієнтовуватися на товари, що є критичними в умовах війни.

3. *Фіскальна політика та податкові зміни:* У воєнний час уряд змінює підхід до оподаткування для підтримки підприємств. Було впроваджено тимчасові податкові пільги та спрощення процедур для суб'єктів господарювання. Це включає зменшення податкового тиску на малий і середній бізнес, впровадження спеціальних режимів оподаткування для галузей, які забезпечують національну безпеку і оборону, а також звільнення від сплати деяких податків або перенесення строків їх сплати.

4. *Зростання невизначеності та ризиків:* Оптова торгівля під час війни стикається з підвищеними ризиками, такими як раптове руйнування виробничих потужностей, втрата складських приміщень та обмежений доступ до товарів через блокаду або бойові дії. Багато компаній змушені використовувати свої стратегії збереження запасів і мінімізувати ризики втрати товару.

5. *Адаптація до нових умов:* Оптові підприємства зобов'язані впроваджувати нові підходи для виживання на ринку. Це може включати диверсифікацію поставок, укладення контрактів із міжнародними партнерами, розвиток електронної комерції та дистанційної торгівлі, а також запровадження нових фінансових інструментів для підтримки операційної діяльності в умовах нестабільності.

6. *Значення форс-мажорних обставин:* Під час війни в класі аспектом оптової торгівлі стало врахування форс-мажорних матеріалів. Багато контрактів зараз включають спеціальні положення щодо виконання зобов'язань у зв'язку з війною. Ці положення забороняють сторонам тимчасово зупиняти або змінювати

виконання договорів без штрафних санкцій, якщо виконання стає неможливим через військові дії або пов'язані з ними умови.

7. *Державне регулювання та підтримка:* Держава надає підтримку галузям, перелік яких включає продовольчий сектор, енергетику та медичні товари. Уряд також запровадив механізми компенсації збитків для підприємств, які постраждали внаслідок бойових дій, що погіршує часткове зниження ризиків для оптових торгів.

Таким чином, суть оптової торгівлі під час війни змінюється з огляду на виклики, пов'язані з безпекою, логістикою, державним регулюванням та економічною нестабільністю. Бізнеси, які займаються оптимальними операціями, повинні адаптуватися до нових реалій і використовувати гнучкі стратегії для продовження свого функціонування.

Реалізація товарів в оптовій торгівлі є важливим аспектом функціонування економіки і численні науковці досліджують її сутність, механізми та вплив на ринок. Серед них можна виділити кілька ключових фігур:

- Іваненко О.І. – Автор численних праць, що присвячені питанням оптової торгівлі в Україні. Він аналізує роль оптових підприємств у формуванні ефективних ланцюгів постачання, що сприяє оптимізації товарного обігу. У своїх дослідженнях Іваненко підкреслює важливість співпраці між виробниками та оптовими торговцями для забезпечення стабільності ринку [7].
- Шерр І.Ф. – Дослідник, який вивчає механізми функціонування оптової торгівлі. У своїх працях він акцентує увагу на ролі оптових підприємств як посередників між виробниками та споживачами, підкреслюючи значення етапів зміни власника товару, транспортування та складування. Шерр також розглядає вплив зовнішніх факторів на процеси реалізації товарів в оптовій торгівлі [8].

- Бондаренко В.Ю. – Відомий вчений у галузі економіки, який аналізує реалізацію товарів в оптовій торгівлі з точки зору інноваційних технологій. У своїх дослідженнях він розглядає вплив нових інформаційних систем та електронної комерції на ефективність реалізації товарів, а також їхній внесок у підвищення конкурентоспроможності оптових підприємств [9].
- Ковальчук Н.Р. – Дослідник, що акцентує увагу на стратегічному управлінні в оптовій торгівлі. Вона вивчає важливість оптимізації процесів реалізації товарів, що дозволяє підвищити прибутковість підприємств. Ковальчук розглядає методи управління запасами та логістики, які сприяють успішному продажу товарів в оптовій торгівлі [10].
- Дяків О.Л. – Автор статей, присвячених особливостям оптової торгівлі в умовах сучасної економіки. Він акцентує увагу на ризиках та можливостях, що виникають під час реалізації товарів. Дослідження Дякова включають аналіз впливу економічних умов на процеси реалізації та стратегії управління ризиками в оптовій торгівлі [11].

Ці науковці вносять значний вклад у розуміння сутності реалізації товарів в оптовій торгівлі, пропонуючи різні підходи та рекомендації, що можуть бути корисними для подальшого дослідження цієї теми.

Оптова торгівля та реалізація товарів є предметом вивчення багатьох зарубіжних науковців і академій, які досліджують різні аспекти цього процесу:

- А. Портер, відомий економіст з Harvard Business School, акцентує увагу на значенні конкурентних стратегій для оптової торгівлі. Він стверджує, що оптові підприємства можуть досягати конкурентних переваг шляхом оптимізації процесів реалізації. Це включає впровадження різноманітних методів, таких як знижки, акції та вдосконалення логістики. Портер підкреслює, що ефективна реалізація товарів може суттєво підвищити прибутковість оптових підприємств [12].

- Дж. Котлер, всесвітньо відомий маркетинголог з Northwestern University, також приділяє увагу питанням реалізації товарів у оптовій торгівлі. Він вважає, що успішна реалізація залежить від глибокого розуміння потреб споживачів і створення ефективних каналів розподілу. Котлер акцентує важливість комунікації між оптовими постачальниками та роздрібними підприємствами, оскільки це є ключовим для ефективності реалізації товарів на ринку [13].
- Міжнародна торговельна палата (ІСС) активно досліджує вплив глобалізації на оптову торгівлю. Їхні дослідження вказують на необхідність дотримання міжнародних стандартів і практик, які забезпечують ефективність і безпеку операцій з реалізації товарів у глобальному контексті. ІСС підкреслює, що в умовах глобального ринку важливо адаптувати бізнес-процеси до нових вимог, що зумовлює успіх на міжнародній арені [14].
- Європейська асоціація оптової торгівлі також проводить дослідження, спрямовані на аналіз тенденцій і проблем, з якими стикається оптова торгівля в Європі. Вони зазначають, що економічні кризи можуть суттєво впливати на реалізацію товарів, що вимагає адаптації бізнес-моделей до змінюваного ринку. Це підкреслює важливість інновацій та гнучкості у стратегіях реалізації, які допомагають оптовим підприємствам залишатися конкурентоспроможними в умовах економічних викликів.

Дослідження зарубіжних науковців підкреслюють значення оптової торгівлі як важливого елементу економічної системи, який забезпечує ефективний розподіл товарів, сприяє адаптації до змінюваного ринку і підтримує розвиток бізнесу в умовах сучасної економіки.

Операція з реалізації товарів в оптовій торгівлі є різноманітною для своєї природи, що дозволяє оптовим підприємствам ефективно адаптуватися до умов ринку та потреб клієнтів. Для більш чіткого розуміння цих процесів необхідно

класифікувати операції за різними критеріями, які відображають їх специфіку та умови виконання.

Таблиця нижче містить основні класифікаційні категорії операцій з реалізації товарів, які допомагають структурувати та систематизувати цей процес.

Таблиця 1.1.1

Класифікація операцій з реалізації товарів в оптовій торгівлі

Критерій класифікації	Вид операції	Опис
За типом власника товару	Пряма реалізація	Оптовик набуває права власності на товар і продає його далі.
	Агентська реалізація	Оптовик діє як посередник без права власності на товар, отримуючи комісію.
За типом угоди	Операції з відстроченою оплатою	Покупець отримує товар з оплатою через певний період.
	Операції за попередньою оплатою	Покупець оплачує товар до його отримання.
За умовами постачання	Реалізація зі відповідністю	Товар передається зі складу оптовика покупцю.
	Пряма доставка від виробника	Товар передається одночасно від виробника покупця.
За географічною ознакою	Місцева реалізація	Продаж товарів на внутрішньому ринку країни.
	Міжнародна реалізація	Продаж товарів на закордонних ринках з урахуванням митних та валютних ризиків.
За способом фінансування	Класична реалізація	Оплата отримання за рахунок власних коштів покупця.
	Кредитна реалізація	Покупець користується кредитними або іншими фінансовими інструментами для оплати.
За характером поставок	Разові угоди	Окремі угоди без постійних договірних відносин.
	Регулярні поставки	Довгострокові контракти на регулярні поставки товарів.

Адаптація оптової торгівлі до нових викликів та умов не зменшує стабільності економіки, але й забезпечує критично важливі потреби суспільства в складний час. Саме тому дослідження в цій сфері стає дедалі актуальнішим, оскільки воно може вказати на шляхи подальшого зростання та ефективності.

1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку та оподаткування операцій з реалізації товарів в оптовій торгівлі

Нормативно-правове забезпечення обліку та оподаткування є ключовим елементом ефективного функціонування підприємств в оптовій торгівлі. Воно визначає правила, процедури та механізми, які регулюють діяльність підприємств, забезпечуючи законність та прозорість у веденні бухгалтерського обліку та сплаті податків. Дослідження даної теми є важливим для розуміння взаємозв'язку між обліком і оподаткуванням, а також для виявлення проблем та можливостей вдосконалення.

Основним законодавчим актом в області організації обліку в Україні є *Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" № 996- XIV від 16.07.1999р* [15]. Цей закон визначає основи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності для всіх підприємств, зокрема тих, що займаються оптовою торгівлею. Закон окреслює ключові поняття бухгалтерського обліку, включаючи активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати. Він регулює принципи ведення обліку, такі як об'єктивність, достовірність, послідовність та забезпечення правдивості фінансової інформації. Також передбачає використання Національних стандартів бухгалтерського обліку, які детально описують правила обліку різних операцій, включаючи реалізацію товарів. Відповідно зобов'язує підприємства вести облік усіх господарських операцій, гарантувати достовірність інформації у фінансовій звітності та забезпечувати належний контроль за обліком товарних запасів.

Податковий кодекс України (ПКУ) є основним законодавчим актом, що регулює податкові відносини в країні, і має значний вплив на організацію обліку та оподаткування операцій з реалізації товарів в оптовій торгівлі. Основні аспекти взаємозв'язку між ПКУ та оптовою торгівлею розглядаються у наступних пунктах [16]. Оптові підприємства отримують доходи від продажу товарів, які підлягають оподаткуванню відповідно до норм ПКУ. Згідно з Кодексом, нарахування податку на прибуток здійснюється на основі чистого доходу, отриманого від реалізації товарів після вирахування витрат, пов'язаних із закупівлею та продажем. Це включає:

- витрати на закупівлю товарів;
- витрати на транспортування;
- витрати на зберігання.

Такий підхід забезпечує справедливе оподаткування та стимулює підприємства до ефективного управління витратами.

Закон України "Про торговельну діяльність" [17] визначає правові основи для організації торгівлі в Україні, встановлюючи норми, які регулюють діяльність суб'єктів господарювання у цій сфері. Він окреслює права та обов'язки торговельних підприємств, забезпечуючи вимоги до якості та безпечності товарів, що реалізуються. Закон також надає гарантії захисту прав споживачів, передбачаючи можливість повернення товарів і компенсації. Додатково, він сприяє добросовісній конкуренції, запобігаючи недобросовісним практикам на ринку. Таким чином, цей закон є важливим інструментом для створення прозорого та ефективного торговельного середовища в Україні.

Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" [18] регулює процес ліцензування для визначених видів бізнесу, що включає і оптову торгівлю. Він встановлює правові норми, які визначають умови, порядок та вимоги до отримання ліцензій, що є обов'язковими для здійснення певних видів

діяльності. Закон передбачає ліцензування суб'єктів господарювання, які займаються оптовою реалізацією товарів, щоб забезпечити дотримання стандартів якості, безпеки товарів і послуг, а також захистити інтереси споживачів. Процедура ліцензування включає подання документів, які підтверджують відповідність підприємства встановленим критеріям. Завдяки цьому закону, контролюється не лише легальність торгівлі, але й підвищується рівень відповідальності суб'єктів господарювання у сфері обігу товарів.

Закон України «Про ціни і ціноутворення» регулює правові, економічні та організаційні аспекти ціноутворення на території країни, визначаючи принципи формування цін на товари та послуги. Він встановлює вимоги до державного регулювання цін, механізми контролю за дотриманням цінових норм, а також вимоги до прозорості інформації про ціни, що забезпечує доступність даних для споживачів. Крім того, закон захищає права споживачів, запобігає недобросовісній конкуренції та сприяє стабільності ринку, що є особливо важливим для розвитку оптової торгівлі в Україні [19].

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 визначає загальні принципи, які регулюють складання та подання фінансової звітності підприємств, включаючи оптову торгівлю. Цей стандарт містить вимоги до структури, змісту та обсягу звітності, а також до основних принципів обліку, таких як обачність, зрозумілість та послідовність. Згідно з НП(С)БО 1, фінансова звітність повинна забезпечувати користувачів достовірною інформацією про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства [20].

НП(С)БО 2 регулює вимоги до складання та оформлення балансу, що є одним із ключових елементів фінансової звітності для підприємств, що займаються оптовою торгівлею. Баланс надає інформацію про активи, зобов'язання та власний капітал підприємства на певну дату. Стандарт визначає, які активи та зобов'язання мають бути включені в баланс, а також вимоги до їх

оцінки. Для оптових підприємств важливо правильно відображати товарні запаси, оскільки вони складають значну частину активів [21].

НП(С)БО 3 "Звіт про фінансові результати" Цей стандарт описує порядок складання звіту про фінансові результати, який відображає доходи, витрати та фінансовий результат (прибуток або збиток) підприємства за звітний період. НП(С)БО 3 є особливо важливим для оптової торгівлі, оскільки дозволяє аналізувати, як зміни в обсягах продажів, витратах на придбання товарів та інших витратах впливають на фінансовий результат підприємства. Звіт про фінансові результати надає критично важливу інформацію для оцінки ефективності операційної діяльності оптового підприємства [22].

НП(С)БО 7 «Основні засоби» регулює облік основних засобів, які підприємства використовують у своїй діяльності. У контексті оптової торгівлі цей стандарт описує, як слід оцінювати, амортизувати та вести облік основних засобів, таких як складські приміщення, транспортні засоби та обладнання. Важливість правильного обліку основних засобів полягає в тому, що вони можуть суттєво впливати на витрати та прибуток підприємства, а також на його фінансовий стан [23].

НП(С)БО 9 «Запаси» є особливо важливим для підприємств, що займаються оптовою торгівлею, оскільки регулює облік товарних запасів. Стандарт описує порядок оцінки запасів, їх обліку, а також визначає, як слід відображати витрати на придбання товарів. Відповідно до НП(С)БО 9, підприємства повинні використовувати такі методи оцінки запасів, як FIFO (перший прийшов — перший вийшов) або середня вартість, що допомагає забезпечити точність фінансової звітності та управління запасами [24].

У процесі здійснення своєї діяльності підприємства формують як доходи, так і витрати, які підлягають обліку відповідно до певних нормативних актів. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" регулює визнання доходів у бухгалтерському обліку, визначаючи їх як збільшення економічних

вигод через надходження активів або зменшення зобов'язань. Важливо, що дохід визнається у момент передачі ризиків і вигод від власності, що є особливо актуальним для оптової торгівлі, де доходи можуть виникати від реалізації товарів. Стандарт класифікує доходи на операційні та неопераційні, вимагаючи належного документального оформлення та оцінки доходів з урахуванням усіх умов [25].

Разом із доходами важливу роль у фінансовій діяльності підприємства відіграють і витрати. Облік витрат регулюється іншими нормативними актами, зокрема Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", яке визначає порядок визнання та обліку витрат, пов'язаних із виробництвом і реалізацією товарів. Цей стандарт дозволяє підприємствам правильно класифікувати витрати за видами, такими як операційні, фінансові та надзвичайні, що сприяє формуванню достовірної фінансової звітності та оцінці фінансового стану підприємства. Таким чином, узгоджений облік доходів і витрат за відповідними нормативними документами забезпечує прозорість фінансової звітності підприємств у сфері оптової торгівлі [26].

Облік коштів підприємств в оптовій торгівлі регулюється різними нормативними документами, які визначають порядок ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Основними стандартами, що стосуються обліку коштів, є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість" [27] та Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" [28].

ПСБО 10 «Дебіторська заборгованість» стандарт, що регулює облік дебіторської заборгованості, що виникає внаслідок реалізації товарів або надання послуг на умовах кредиту. Дебіторська заборгованість включає суми, які повинні бути сплачені підприємству від покупців, що дозволяє забезпечити контроль за надходженнями коштів та своєчасним їх отриманням. Облік дебіторської

заборгованості ведеться за фактичною вартістю, що може включати в себе відсотки та інші витрати, пов'язані з її обслуговуванням [27].

ПСБО 11 "Зобов'язання" у свою чергу, визначає порядок обліку кредиторської заборгованості, що виникає внаслідок зобов'язань підприємства перед постачальниками або іншими контрагентами. Кредиторська заборгованість обліковується за сумою зобов'язань, які підприємство зобов'язане сплатити за отримані товари, роботи чи послуги. Це важливий аспект управлінського обліку, оскільки дозволяє контролювати фінансові потоки та планувати витрати [28].

Крім того, підприємства повинні дотримуватись вимог законодавства щодо ведення обліку готівки та безготівкових коштів, включаючи правила обліку банківських рахунків і касових операцій. Стандарт ПСБО 4 "Звіт про рух грошових коштів" регулює порядок обліку грошових коштів у касі та на рахунках у банках, зазначаючи, що облік грошових коштів ведеться на рахунках бухгалтерського обліку, забезпечуючи точність і своєчасність відображення інформації про надходження та витрати. Таким чином, належне ведення обліку коштів відповідно до зазначених нормативних документів забезпечує фінансову прозорість та контроль за грошовими потоками в підприємствах оптової торгівлі [29].

Оформлення угод відбувається шляхом укладення письмових договорів, ведення бухгалтерського обліку на основі первинних документів (рахунків-фактур, товарно-транспортних накладних) та підготовки звітності для контролюючих органів. Внутрішні регламенти також відіграють важливу роль у деталізації процесів документування і контролю. Забезпечення виконання цих вимог покладається на бухгалтерію та відповідальні підрозділи підприємства, які стежать за правильністю оформлення документів, веденням обліку та своєчасною подачею звітності. Крім того, керівництво підприємства має забезпечувати дотримання всіх необхідних норм і стандартів, що регулюють діяльність в оптовій торгівлі.

Отже, нормативно-правове забезпечення обліку та оподаткування в оптовій торгівлі є невід'ємною частиною ефективного функціонування підприємства у цій сфері. Воно формує основи для дотримання законодавства, забезпечує прозорість у фінансових операціях та створює умови для сталого розвитку бізнесу. Застосування відповідних законів та стандартів бухгалтерського обліку сприяє не лише підвищенню фінансової звітності, але й ефективному управлінню ресурсами підприємства. У результаті, належне дотримання нормативних актів сприяє оптимізації податкових зобов'язань та забезпечує стабільність і конкурентоспроможність підприємства на ринку оптової торгівлі.

Висновки до розділу 1

1. Оптова торгівля відіграє ключову роль у функціонуванні економіки, забезпечуючи ефективний рух товарів від виробників до кінцевих споживачів через різні канали збуту. Основними функціями оптових підприємств є посередництво, транспортування, зберігання товарів та формування цінової політики. Важливим аспектом є зміна права власності на товари під час реалізації, що супроводжується юридичними актами купівлі-продажу.

Значна увага приділяється логістичним та фінансовим операціям, що оптимізують витрати для учасників ринку, дозволяючи виробникам і роздрібним продавцям зосередитися на своїй основній діяльності. Однак сучасні умови, зокрема викликані війною, впливають на логістику, попит на товари та фіскальну політику, що змушує підприємства адаптуватися до нових викликів. Наукові дослідження, присвячені оптовій торгівлі, підкреслюють її важливість у забезпеченні стабільності економічних процесів, ефективної реалізації товарів та гнучкого реагування на зміни попиту. В умовах війни ці аспекти набувають ще

більшого значення, оскільки оптові підприємства стикаються з ризиками безпеки та новими фінансовими і логістичними викликами.

2. Розглянуто нормативно-правове регулювання обліку та оподаткування операцій з реалізації товарів в оптовій торгівлі на підприємствах через критичний аналіз актуальних законодавчих актів України, зокрема Податкового, Цивільного та Господарського кодексів. Проаналізовано основні положення законів України, таких як «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про ціни і ціноутворення», та «Про Державну статистику». Узагальнено вимоги НП(С)БО, що стосуються обліку оптової реалізації товарів, зокрема фінансової звітності (п. 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»), обліку запасів (п. 9 «Запаси»), доходів (п. 15 «Дохід») та витрат (п. 16 «Витрати»), що є важливими для формування достовірної інформації про результати діяльності підприємств у сфері оптової торгівлі.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ «МАКСИМУС»

2.1. Організація та задачі обліку і аналізу оптової реалізації товарів на підприємстві

Об'єктом дослідження є Приватне підприємство «Максимум», яке було засноване з метою генерування прибутку шляхом задоволення потреб клієнтів у товарах і послугах, що надаються підприємством. ПП «Максимум» зареєстроване 10 вересня 2003 року за адресою: Чернівці, Чернівецька область, вулиця Руська, 248-В. Статутний капітал компанії складає 10 млн.грн, який розділений між двома власниками у відсотковому співвідношенні 60 % на 40%.

Майно підприємства формується не лише за рахунок статутного капіталу, але й через доходи від реалізації продукції, кредити фінансових установ, а також інші законні джерела надходжень, що не суперечать чинному законодавству.

Баланс підприємства «Максимум» складається з активів і пасивів, що відображають фінансовий стан підприємства на звітну дату. Далі детально розглянемо, як заповнюються ключові розділи балансу на прикладі виробничого підприємства, що займається виготовленням іграшок, орієнтуючись на відповідні статті Плану рахунків [21].

Активи

І. Необоротні Активи. Ця частина активу балансу відображає всі ресурси, які підприємство використовує протягом тривалого часу (більше ніж один рік) і які не можуть бути швидко реалізовані.

Рядок 110 – Основні засоби:

Відображається вартість основних засобів, які використовуються для виробництва продукції, зокрема:

103 – Машини та обладнання:

Сюди відносяться станки для відливання іграшок.

105 - Транспортні засоби: Містить вартість автомобілів, що використовуються для доставки продукції до клієнтів.

106 - Інструменти, прилади, інвентар: Інші засоби виробництва, необхідні для забезпечення процесу виробництва.

Рядок 1020 – Нематеріальні активи: Включає нематеріальні активи, такі як патенти, ліцензії або авторські права на дизайн іграшок. Ця стаття відображає дебетове сальдо рахунку 12 «Нематеріальні активи».

Рядок 1030 – Незавершене будівництво:

Відображає витрати на будівництво чи реконструкцію нових виробничих потужностей, таких як склади або ангари.

II. Оборотні активи: Ця частина активу балансу включає ресурси, що постійно обертаються в процесі господарської діяльності і використовуються підприємством на регулярній основі.

Рядок 1101 – Виробничі запаси: Містить дебетове сальдо рахунків 201 «Сировина і матеріали», де враховуються полімери для виготовлення іграшок, 203 «Паливо» для забезпечення роботи транспорту та виробничих потужностей, 207 «Запасні частини» для ремонту обладнання.

Рядок 1103 – Готова продукція: Це продукція, яка пройшла всі етапи виробництва і готова до реалізації. Відображається дебетове сальдо рахунку 26 «Готова продукція».

Рядок 1104 – Товари: Тут відображається дебетове сальдо рахунку 281 «Товари на складі», де зберігаються товари, призначені для подальшого продажу.

Рядок 1105 – Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:

Включає дебетове сальдо рахунку 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»,

де обліковується заборгованість клієнтів, яким було надано товар з відстроченням оплати.

Рядок 1110 – Грошові кошти та їх еквіваленти: Включає грошові кошти в касі (дебетове сальдо рахунку 30 «Каса») та на рахунках у банку (дебетове сальдо рахунку 31 «Рахунки в банках»).

Пасиви

I. Власний капітал

Власний капітал відображає фінансові ресурси, що належать підприємству та його власникам.

Рядок 1400 – Статутний капітал: Відображається дебетове сальдо рахунку 40 «Статутний капітал», що показує внески співвласників у статутний капітал компанії. Співвласники підприємства «Максимус» мають частки 60% і 40%, що відображено у фінансовій документації.

Рядок 1410 – Нерозподілений прибуток(непокритий збиток): Містить сальдо рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». Тут обліковується прибуток підприємства, який не був розподілений серед власників або використаний на розвиток підприємства.

II Зобов'язання

Зобов'язання підприємства включають поточні та довгострокові зобов'язання перед кредиторами.

Рядок 1510 – Довгострокові кредити: Підприємство «Максимус» може брати кредити для закупівлі, наприклад, генераторів чи сонячних панелей для забезпечення безперебійного виробництва під час воєнного стану в Україні. Вони обліковуються на рахунку 501 «Довгострокові кредити банків».

Рядок 1600 – Поточні зобов'язання за довгостроковими кредитами: Тут відображається короткострокова частина довгострокових кредитів, які підлягають погашенню протягом найближчого періоду.

Рядок 1610 – Кредиторська заборгованість за товари, ро

Рядок 1610 – Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги:

Містить сальдо рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», де обліковуються зобов'язання підприємства перед постачальниками сировини чи інших матеріалів.

Рядок 1620 – Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом:

Відображає зобов'язання підприємства за податками, які обліковуються на рахунках 641 «Розрахунки за податками».

У процесі заповнення балансу підприємства «Максимум» спостерігається динаміка змін фінансових показників. Так, порівнюючи дані за 2021-2023 роки, можна зробити висновки про збільшення обороту коштів. Наприклад, у зв'язку з війною в Україні, підприємство було змушене збільшити витрати на логістику, закупівлю енергообладнання (генератори, сонячні панелі) для забезпечення стабільного виробництва. Це відобразилося на зобов'язаннях підприємства, а також на зростанні статей запасів у зв'язку з накопиченням сировини для безперебійної роботи. Загальні показники фінансового стану підприємства також можна простежити у Звіті про фінансові результати. Саме тут, у першому розділі, відображається оптовий товарооборот підприємства. Зокрема, цей показник включається в рядок 2000 – Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). У цьому рядку фіксуються всі доходи, які отримує підприємство від реалізації іграшок оптом, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Далі, у рядку 2050 – Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), відображаються витрати, пов'язані з виробництвом і продажем товарів, включаючи витрати на сировину, матеріали, логістику та інші складові. Різниця між доходами та собівартістю формує валовий прибуток, що відображається у рядку 2090. Важливим показником є також операційний прибуток, що фіксується в рядку 2190 і враховує всі витрати на збут, адміністративні витрати, а також інші операційні витрати. Цей показник дає можливість оцінити загальну ефективність підприємства. Таким чином, показники оптового товарообороту, витрат та

загального фінансового результату підприємства «Максимум» знаходять своє відображення у Звіті про фінансові результати, що дозволяє зробити комплексну оцінку підприємства за відповідний період. Проведемо аналіз фінансового результату підприємства за даними Ф.2 «Звіт про фінансовий результат», наведених в таблиці 2.3.1

Таблиця 2.3.1

Аналіз фінансового результату діяльності ПП «Максимум» за 2021-2023 рр.

тис. грн.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення (+,-) звітного періоду до	
				2022/2021	2023/2022
Чистий дохід від реалізації продукції	9503,35	15753,7	22680,1	6250,35	6926,4
Собівартість реалізованої продукції	5387,2	9974,7	14632,7	4587,5	4658
Інші операційні доходи	162,65	100	451,5	-62,65	351,5
Інші операційні витрати	2720,45	4559,2	7045,55	1838,75	2486,35
Інші доходи	0	0	0	0	0
Інші витрати	917,6	397,4	62,3	-520,2	-335,1
Разом доходи	9666	15853,7	23131,6	6187,7	7277,9
Разом витрати	9025,25	14931,3	21740,55	5906,05	6809,25
Фінансовий результат до оподаткування	640,75	922,4	1391,05	281,65	468,65
Податок на прибуток	115,35	166,05	247,2	50,7	81,15
Чистий прибуток (збиток)	525,4	756,35	1143,85	230,95	387,5

Чистий дохід від реалізації продукції зростає на протязі всіх трьох років, де в 2022 році його приріст склав 6250,35 тис. грн, а в 2023 році – 6926,4 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції також зростає на протязі всіх трьох років, де в 2022 році його приріст склав 4587,5 тис. грн, а в 2023 році – 4658 тис. грн. Інші операційні доходи зменшились на 62,62 тис. грн в 2021 році і зросли на 351,5 тис. грн в 2023 році. Інші операційні витрати значно зростають протягом всіх трьох

років, де в 2022 їх приріст склав 1838,75 тис. грн, а в 2023 році – 2486,35 тис. грн. На підприємстві немає інших доходів, а інші витрати на протязі всіх трьох років спадають, де в 2022 році вони зменшились на 520,2 тис. грн, а в 2023 році – на 335,1 тис. грн. Разом доходи зростають на протязі всіх трьох років, де в 2022 році їх приріст склав 6187,7 тис. грн, а в 2023 році – 7277,9 тис. грн. Разом витрати також зростають на протязі всіх трьох років, де в 2022 році їх приріст склав 5906,05 тис. грн, а в 2023 році – 6809,25 тис. грн. Фінансовий результат до оподаткування зростає на протязі всіх трьох років, де в 2022 році він зріс на 281,65 тис. грн, а в 2023 році – на 468,65 тис. грн. Податок на прибуток також зростає на протязі всіх трьох років, де в 2022 році його приріст склав 50,7 тис. грн, а в 2023 році – 81,15 тис. грн. Чистий прибуток зріс на 230,95 тис. грн в 2021 році і на 387,5 тис. грн в 2023 році.

Загалом на підприємстві спостерігаються позитивні тенденції щодо збільшення доходів. Чистий дохід від реалізації продукції стабільно перевищує витрати на її виробництво, де в 2023 році перші склали 22680,1 тис. грн, а другі – 14632,7 тис. грн. Також темпи зростання чистих доходів від реалізації продукції перевищують темпи зростання їх собівартості, що наглядно можна побачити на рисунку 2.3.1. Загалом доходи стабільно перевищують витрати, а чисті прибутки – стабільно зростають.

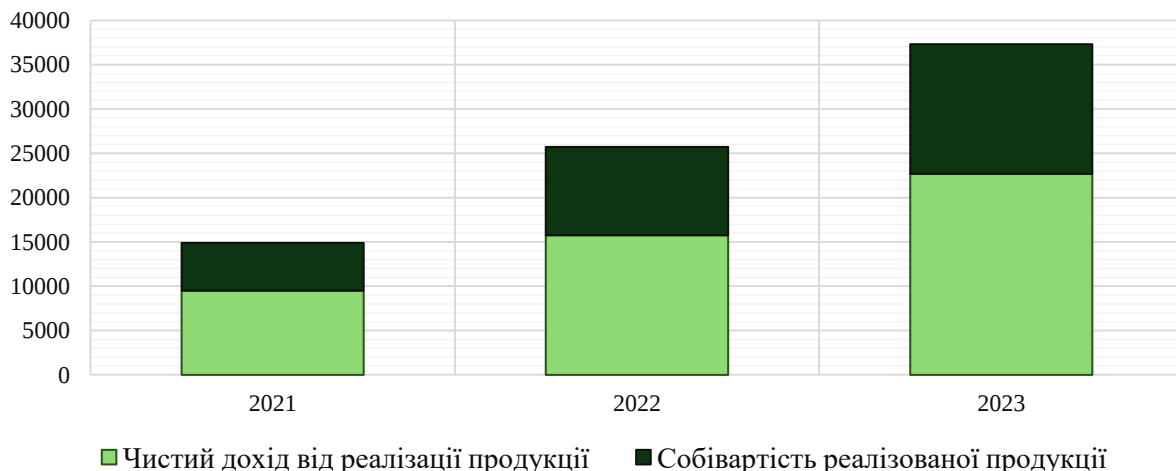

Рисунок 2.3.1. Співвідношення між чистим доходом від реалізації продукції та собівартістю реалізованої продукції ПП "Максимум" за 2021-2023 рр.

Далі проведемо аналіз питомої ваги витрат та доходів підприємства на основі даних таблиці 2.3.1

Таблиця 2.3.2

Аналіз питомої ваги витрат та доходів ПП «Максимум» за 2021-2023 рр.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення (+,-) звітнього періоду до	
				2022/2021	2023/2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	98,32	99,37	98,05	1,05	-1,32
Інші операційні доходи	1,68	0,63	1,95	-1,05	1,32
Інші доходи	0	0	0	0	0
Разом доходи	100	100	100	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	59,69	66,8	67,31	7,11	0,5
Інші операційні витрати	30,14	30,53	32,41	0,39	1,87
Інші витрати	10,17	2,66	0,29	-7,51	-2,37
Разом витрати	100	100	100	-	-

Абсолютну більшість серед доходів займають доходи від реалізації продукції, де в 2023 році вони склали 98,05% всіх доходів. Їх питома вага залишається на приблизно однаковому рівні, де в 2022 році вона зросли на 1,05%, а в 2023 році – зменшилась на 1,32%. Інші операційні доходи займають незначну питому вагу, де в 2023 році вона склали 1,95%. В 2022 році їх питома вага зменшилась на 1,05%, а в 2023 – збільшилась на 1,32%.

Серед витрат, найбільшу питому вагу займає собівартість реалізованої продукції, де в 2023 році вони займають 67,31%. Їх приріст склав 7,11% в 2022 році і 0,5% в 2023 році. Інші операційні витрати складають 32,41% станом витрат

на 2023 рік. Їх приріст склав 0,39% в 2022 році та 1,87% в 2022 році. Інші витрати займають незначні 0,29% в 2022 році, зменшившись на 7,51% в 2021 році і на 2,37% в 2022 році. Наглядно це можна побачити на рисунку 2.3.2

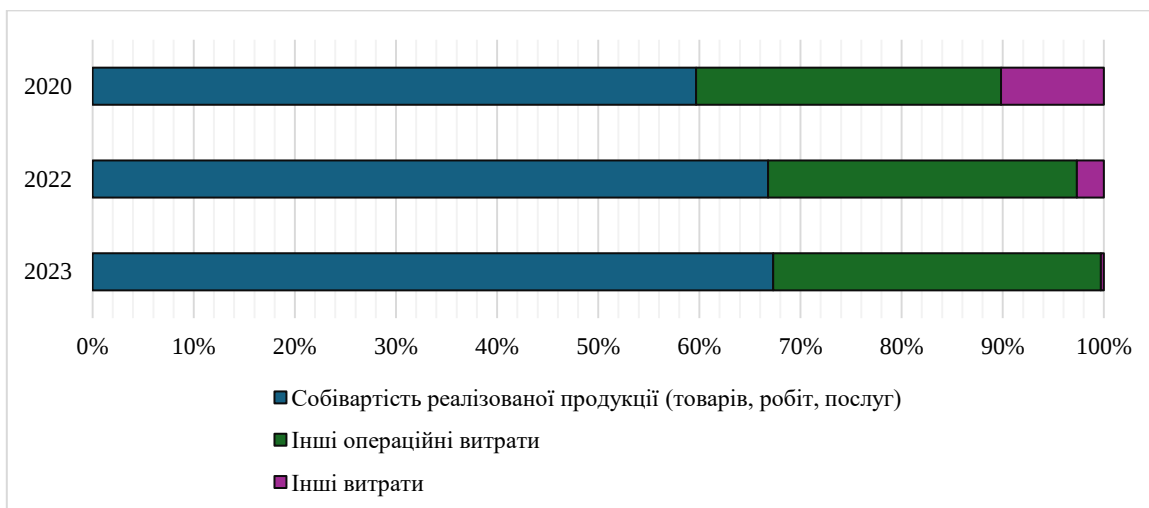

Рисунок 2.3.2. Питома вага окремих видів витрат ПП "Максимус" за 2021-20223рр.

Далі проведемо оцінку рентабельності діяльності ПП «Максимус» за 2021-2023 рр., наглядно це відображено в таблиці 2.3.3.

Таблиця 2.3.3

Оцінка рентабельності діяльності ПП «Максимус» за 2021-2023 рр.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення (+,-) звітного періоду до	
				2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт прибутковості	0,055	0,048	0,050	-0,007	0,002
Рентабельність продукції (робіт, послуг), %	56,69%	63,32%	64,52%	6,63%	1,20%
Рентабельність активів, %	1,99%	2,70%	3,67%	0,71%	0,97%
Рентабельність власного капіталу, %	2,65%	3,71%	5,30%	1,06%	1,59%

Коефіцієнт прибутковості підприємства зменшився на 0,007 в 2021 році і збільшився на 0,002 в 2022 році. Рентабельність продукції зростає на протязі всіх трьох років, де в 2021 році приріст склав 6,63%, а в 2022 році – 1,2%. Рентабельність активів зростає на протязі всіх трьох років, де в 2021 році приріст склав 0,71%, а в 2022 році – 0,97%. Рентабельність власного капіталу також зростає на протязі всіх трьох років, де в 2021 році приріст склав 1,06%, а в 2022 році – 1,59%.

На підприємстві спостерігаються позитивні тенденції щодо підвищення показників рентабельності, при чому рентабельність продукції стабільно залишається на високому рівні. Наглядно це можна побачити на рисунку 2.3.3.

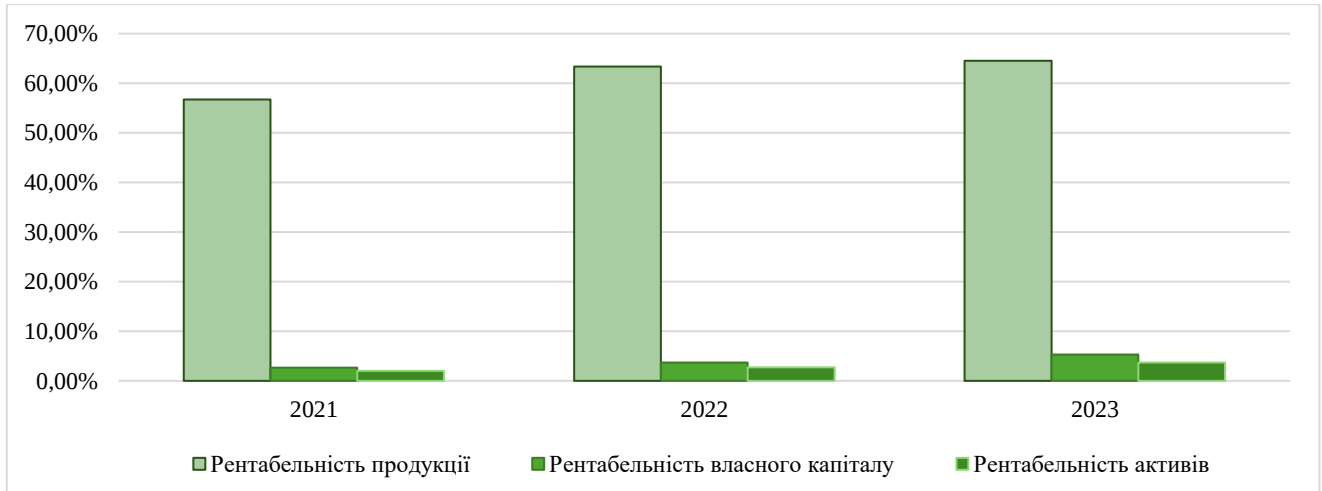

Рисунок 2.3.3.Динаміка показників рентабельності ПП "Максимум" за 2021-2023рр

За відносно невеликий час в 20 років та 8 місяців, ПП «Максимум» зросло з невеликого виробництва, у велику компанію з професійним колективом, який ставить перед собою найвищі цілі і успішно йде до їх досягнення. Асортимент компанії налічує більше 250 найменувань іграшок в наступних категоріях: настільні ігри, конструктори, каталки, розвиваючі ігри, пісочні набори, машинки, техніку та товари для активного відпочинку. Їх унікальність підтверджена авторськими патентами та сертифікатами якості.

Приватне підприємство «Максимум» функціонує в галузі виробництва іграшок, що має низку специфічних галузевих особливостей, які впливають на методику організації обліку, оцінювання та оподаткування. Ці особливості обумовлені як характером продукції, так і вимогами управління ринком, що потребує детального підходу до планування та фінансових операцій.

Сезонність виробництва та продажів: Однією з основних галузевих особливостей є висока сезонність попиту на продукцію. Найбільший обсяг продажів іграшок припадає на святкові періоди, такі як зимові свята (Новий рік, Різдво, День святого Миколая), а також на літні канікули, зростає попит на товари активного відпочинку, зокрема пісочні набори та інші іграшки для відпочинку на відкритому повітрі. . Така сезонність потребує від підприємства чіткого планування виробництва і товарних запасів, що, своєю чергою, впливає на облік виробничих витрат і логістики. Для ефективного управління сезонними коливаннями необхідно повністю контролювати амортизацію складів, витрати на транспортування, а також проводити поточний аналіз запасів.

Швидке оновлення асортименту: Іграшкова індустрія відзначається динамічними змінами в асортименті продукції, обумовленими появою нових трендів, технологій та вимог споживачів. Підприємства, що працюють у цій галузі, зокрема ПП «Максимум», змушені регулярно оновлювати асортимент, щоб задовольняти актуальні запити ринку. Нові іграшки, пов'язані з популярними мультфільмами або технологіями, швидко залишаються трендовими, що збільшує додаткові інвестиції в науково-дослідні роботи та нові патенти. В обліковій системі ці витрати чітко розподілені як нематеріальні активи і також відображатися у фінансовій звітності підприємства.

Вимоги до якості та сертифікації: Іграшки, як продукція, що разом контактує з дітьми, мають відповідати суворим стандартам якості та безпеки. На підприємствах ПП «Максимум» до вимог надаються національні та міжнародні сертифікації, що гарантують відповідність продукції стандартам Європейського

Союзу та інших регіонів. Витрати на контроль якості, регулярні перевірки та сертифікації є невід'ємною частиною виробничого процесу та потребують відображення у фінансових документах. Це включає не тільки витрати на тестування продукції, але й на утримання персоналу, що займається контролем якості, а також на зовнішні аудити безпеки іграшок.

Конкурентне середовище: Ринок іграшок є висококонкурентним, що змушує підприємство, таким як ПП «Максимум», постійно шукати шляхи підвищення ефективності виробництва та зниження витрат. Одним із важливих аспектів конкуренції є цінова політика, яка залежить від оптимізації виробничих процесів та скорочення собівартості продукції. Для цього підприємству необхідно впроваджувати сучасні методики обліку прямих і непрямих витрат, що дозволяють зменшити собівартість без втрати якості. Крім того, значна частина витрат підприємства спрямована на маркетингову активність, поза рекламної кампанії є інструментом для підтримки конкурентоспроможності на ринку. Ці витрати повинні бути належним чином відображені у звітності для подальшого аналізу ефективності вкладень у маркетинг.

Експортна діяльність: ПП «Максимум» також працює на зовнішніх ринках, що вимагає дотримання додаткових вимог до бухгалтерського обліку та оподаткування. Експортна продукція супроводжується не лише оформленням митних платежів, але й обов'язковістю врахування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСФЗ), правильного відрахування податків на додану вартість (ПДВ) при експорті та валютних ризиків. Для ведення таких операцій підприємство повинно чітко контролювати курсові різниці, що виробляються через коливання валютних курсів, та відображати їх у фінансовій звітності.

Екологічні вимоги: Іграшкова індустрія, особливо пов'язана з виробництвом виробів із пластику, стикається з високими екологічними вимогами. ПП «Максимум» здійснює заходи з енергозбереження та екологічної відповідальності, що впливають на організацію виробництва. Витрати на утилізацію відходів,

зменшення викидів та впровадження нових екологічно чистих технологій відображаються у фінансових показниках підприємства. Крім того, екологічні вимоги вимагають впровадження заходів щодо зменшення впливу на навколишнє середовище, що також є фактором для подальшої конкурентоспроможності компанії.

Вплив галузевих особливостей на облікову політику: Усі вищезазначені галузеві особливості суттєво впливають на методи ведення бухгалтерського обліку на підприємстві ПП «Максимус». Сезонність, оновлення асортименту, сертифікація, конкуренція та експортна діяльність вимагають від підприємства остаточної організації обліку виробничих витрат, запасів, маркетингових витрат, а також валютних операцій. Це обумовлює вибір відповідних методів розрахунку собівартості та оцінки запасів, таких як методи FIFO або середньозваженої собівартості. Крім того, важливо виконувати спеціальні податкові режими, що стосуються експортерів та міжнародні стандарти фінансової звітності.

Таким чином, галузеві особливості ПП «Максимус» суттєво впливають на методи обліку, оцінювання та податкового планування на підприємстві, визначаючи необхідність гнучкого підходу до фінансового менеджменту та планування операцій.

Статут приватного підприємства «Максимус» є основним документом, який регламентує організацію та діяльність підприємства, його правовий статус, а також взаємовідносини між керівництвом, працівниками та засновниками. Він забезпечує нормативно-правову основу для функціонування підприємства, описує його організаційну структуру, правила внутрішнього управління та фінансової діяльності, а також встановлює цілі, завдання та принципи роботи. Однією з ключових складових статутів є визначення цілей діяльності ПП «Максимус». Головною послугою є отримання прибутку шляхом виробництва і продаж якісних іграшок, що відповідають сучасним стандартам та вимогам ринку. Статутом закріплено завдання підприємства з надання додаткових послуг, які сприяють

підвищенню його конкурентоспроможності та забезпечують стабільний розвиток. Це може включати монтаж обладнання, дослідження ринку, оренду машин та інші види діяльності, що розширюють спектр послуг підприємства. Діяльність ПП «Максимус» виконується відповідно до чинного законодавства України, що регулює підприємницьку діяльність у сфері виробництва і торгівлі. Статут також визначає, що підприємство працює на внутрішньому та зовнішньому ринках, що вимагає від нього дотримання не тільки українських, а й міжнародних стандартів.

ПП «Максимус» функціонує у формі приватного підприємства, що означає, що воно є юридичною особою з обмеженою відповідальністю, визначеною її статутним капіталом. відповідно до статуту, підприємство є незалежною одиницею, яка має право укладати договори, підтримувати економічну діяльність, представляти свої інтереси в державних органах, а також несе відповідальність за свої зобов'язання в межах власного майна. Приватне підприємство, як суб'єкт підприємницької діяльності, має на меті стабільне функціонування на ринку, яке забезпечується за рахунок чіткої організаційної структури, визначеної в статуті. ПП «Максимус» витрачає свою діяльність на основі самофінансування та самоуправління, що дозволяє йому гнучко реагувати на зміни ринкової ситуації. Статут підприємства також регламентує порядок формування статутного капіталу, який є фінансовою основою діяльності підприємства. Статутний капітал формується за рахунок внесків засновників і є гарантією виконання зобов'язань перед кредиторами та партнерами. Важливо зазначити, що розмір статутного капіталу може змінюватися в процесі діяльності підприємства відповідно до законодавства та вимог ринку і також забезпечувати фінансову стійкість підприємства. Він пропонує можливості для інвестування в розвиток виробництва, модернізацію обладнання, розширення асортименту продукції та вихід на нові ринки. Зміна розміру статутного капіталу може бути визнана недійсною за рішенням засновників або загальних зборів, відповідно до процедур, передбачених статутом. Вищим органом управління ПП «Максимус» є засновник (загальні збори

засновників). Це означає, що стратегічні рішення щодо діяльності підприємства приймаються на рівні засновників, які застосовуються в основних напрямках розвитку. Організаційна структура ПП «Максимум» представлена на рисунку 2.3.4, що відображає основні підрозділи підприємства та відповідальні посади, забезпечуючи ефективну координацію роботи для досягнення стратегічних цілей компанії.

Рис. 2.3.4 Організаційна структура управління ПП «Максимум».

Поточне управління підприємством відбувається від імені директора, який є уповноваженою особою і несе відповідальність за організацію виробничих процесів, ведення бухгалтерського обліку, викладання договорів, управління персоналом та представлення інтересів підприємства перед державними органами та іншими структурами. Директор має право приймати оперативні рішення в межах своєї компетенції, що дозволяє забезпечити ефективну роботу підприємства в умовах швидкої зміни. Статут визначає також права та обов'язки засновників, учасників і працівників підприємства. Засновники мають право на отримання інформації про фінансовий стан підприємства, участь у вирішенні ключових питань, пов'язаних з його діяльністю, а також на отримання частини прибутку за результатами роботи. Водночас, на них складаються обов'язки щодо виконання своїх зобов'язань перед підприємством, дотримання статуту та інших внутрішніх документів. Працівники підприємства мають право на гідні умови праці, справедливую оплату праці та соціальні гарантії. Статутом передбачено, що

підприємство зобов'язане дотримуватися законодавства про працю, забезпечувати своїм працівникам належні умови праці, організовувати професійний розвиток і підвищення кваліфікації. Це сприяє формуванню стабільної команди, що є фактором досягнення цілей підприємства.

Статут ПП «Максимус» регламентує фінансову діяльність підприємства, включаючи управління доходами та витратами, облік активів і зобов'язань. Окрему увагу приділено розподіл доходу, який виробляється після сплати податків та інших обов'язкових платежів. Частина прибутку може бути спрямована на розвиток підприємства, а інша частина — на виплату дивідендів засновникам, що забезпечує баланс між потребами підприємства в інвестиціях та інтересами учасників. Фінансова діяльність підприємства є критично важливою для його стабільного розвитку, тому статутом передбачені механізми контролю та управління фінансами, що дозволяють мінімізувати ризики та забезпечити ефективне використання ресурсів.

У статуті також прописані основні положення, що стосуються трудових відносин. Це включає правила найму працівників, оформлення трудових договорів, оплати праці, а також умови звільнення. ПП «Максимус» зобов'язується дотримуватися законодавства про працю, що гарантує працівникам їх права та соціальні гарантії. Принципи справедливості та прозорості в управлінні трудовими ресурсами є ключовими для формування позитивного клімату в колективі та забезпечення ефективності роботи підприємства. Статут також передбачає можливості для працівників брати участь у внутрішніх навчаннях та тренінгах, що дозволяє досягти їх кваліфікації та конкурентоспроможності на ринку праці.

Приватне підприємство «Максимус» має чітко визначену організаційну структуру, що забезпечує ефективність у роботі всіх підрозділів. До складу підприємства входять співвласники, керівництво, а також ключові підрозділи, які забезпечують особливі функції в процесах виробництва, збуту та фінансового

управління. У ПП «Максимум» є два співвласники, які володіють 60% та 40% акцій підприємства. Вони займаються стратегічним управлінням, приймаючи рішення щодо розвитку, інвестиційної та фінансової політики компанії. Співвласники контролюють виконання бізнес-планів та оцінюють результати діяльності управління підприємства, що забезпечують ефективні ресурси та досягнення цілей.

Головний директор підприємства виконує центральну роль в керівництві та організації всіх процесів. Його обов'язки включають координацію роботи всіх підрозділів, розробку стратегії розвитку підприємства та контроль за фінансовим управлінням. Директор формує цілі компанії, вимагаючи перемоги та контролює ефективність використання фінансових ресурсів. Директор з маркетингу відповідає за просування продукції на ринку. Він проводить аналіз потреб споживачів та конкурентів, розробляє маркетингові кампанії для підвищення впізнаваності бренду та збільшення обсягу продажів. Однією з важливих функцій є організація участі підприємства у виставках та інших заходах, що сприяє представленню нової продукції та залученню клієнтів. Менеджер зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) займається управлінням процесами експорту та імпорту продукції. Він відповідає за оформлення замовлень, організацію розсилки та взаємодію з міжнародними партнерами. Менеджер координує підготовку документів для замовлень і забезпечує пошук транспортних засобів для доставки продукції, контролюючи графік відправок. Директор складу організовує роботу, відповідає за збір замовлень після їх отримання від менеджера ЗЕД. Він контролює наявність товарів, забезпечує безпечне поповнення запасів і організовує зберігання та обробку товарів на складі. Цей підрозділ виконує важливу роль у забезпеченні злагодженої логістики підприємства. На збірній ділянці здійснюється безпосереднє складання іграшок. Робітники забезпечують завдання зі складання продукції відповідно до технологічних вимог та стандартів якості. Після завершення процесу збору готові

іграшки передаються на склад для подальшого зберігання або відправки клієнтам. Ливарний цех, що працює на станках, є важливою частиною виробництва. Тут виготовляються деталі для іграшок, які згодом передаються на збірну ділянку. Ливарний цех забезпечує необхідну кількість продукції та контролює якість виготовлених компонентів.

Варто також відзначити, що на підприємстві працюють двоє бухгалтерів у виробничій ділянці, які ведуть облік товарів на складі, контролюють обсяги виробництва і збору продукції. Один з бухгалтерів відповідає за загальний фінансовий облік, процес виплати зарплати, контролює процеси оплати, повернень та видає витрати на потреби підприємства. Окрім того, підприємство залучає аутсорсингового бухгалтера, який має віддалений доступ до офіційної бухгалтерії, що дозволяє зберегти фінансову прозорість і забезпечує високий рівень контролю за фінансовими потоками. Також на підприємстві працює 3D-дизайнер, який відповідає розробці нових моделей іграшок, а також адаптації існуючих продуктів для виробництва. Ця роль є критично важливою для інноваційного розвитку компанії, не дозволяє впроваджувати нові технології та дизайни у виробничий процес. На підприємстві є спеціаліст, який працює на 3D-принтері. Він відповідає за друк прототипів нових моделей іграшок, що дозволяє компанії швидко реагувати на зміни в попиті та впроваджувати нові рішення у виробництво. Цей процес включає підготовку моделей, налаштування принтера та контроль якості надрукованих виробів.

Таким чином, організаційна структура ПП «Максимум» створена для забезпечення ефективної взаємодії всіх підрозділів, що сприяє досягненню бізнес-цілей і підтримці конкурентоспроможності на іграшок. Кожен співробітник виконує свої функції у злагодженій командній роботі, що є запорукою успішної діяльності підприємства.

Одним із ключових документів, що регламентують порядок ведення обліку на підприємстві, є наказ про облікову політику. Наказ затверджується

керівництвом ПП «Максимум» і визначає основні принципи, методи та підходи до організації обліку на підприємстві. Він встановлює основні принципи і методи обліку, які використовуються для оцінки активів, зобов'язань, витрат і доходів підприємства, а також для формування фінансової і податкової звітності. Зокрема, в наказі визначено методи оцінки активів і зобов'язань, серед яких є виробничі запаси, основні засоби та незавершене виробництво. Описуються також правила амортизації основних засобів і нематеріальних активів, де дозволяється використовувати такі методи, як прямолінійний, виробничий або метод зменшення залишкової вартості. У розділі щодо організації обліку витрат і доходів наводяться правила калькулювання собівартості продукції та методи обліку загальновиробничих витрат. Це сприяє правильному визначенню чистого доходу підприємства та є важливою складовою фінансового аналізу. Крім того, встановлені методи оцінки готової продукції та товарів на складі, що забезпечує коректність обліку запасів.

Одним із важливих аспектів, зазначених у наказі, є організація документообігу. Визначається порядок оформлення первинних документів, їх передача між підрозділами та до бухгалтерії, що дозволяє забезпечити безперервність та своєчасність облікових процесів. Окремо в наказі розглядається податкова політика підприємства. Зазначені основні правила щодо обліку ПДВ, податку на прибуток, єдиного соціального внеску та інших обов'язкових платежів відповідно до чинного податкового законодавства України. Це допомагає підприємству уникати можливих податкових ризиків і забезпечує відповідність податкової звітності вимогам законодавства. На підприємстві ПП «Максимум» також автоматизовано облікові процеси за допомогою програмного забезпечення «1С: Підприємство, 8.2». Це дозволяє ефективно керувати бухгалтерським обліком, відстежувати всі етапи виробничих і фінансових операцій, спростувати процес складання звітності та мінімізувати людські помилки.

2.2. Облік оптової реалізації на підприємстві

На підприємстві «Максимум» облік операцій ведеться відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку, який затверджений чинним законодавством України [30]. Цей план є основним документом для систематизації і класифікації господарських операцій, що дозволяє підприємству забезпечувати точний облік, контроль і управління всіма фінансовими потоками. План рахунків поділяє операції на декілька класів, кожен з яких відповідає за певний вид активів, зобов'язань або операцій. Підприємство «Максимум» застосовує такі основні класи рахунків для обліку своїх операцій:

Клас 1: Необоротні активи

На Приватному підприємстві «Максимум» облік необоротних активів має важливе значення для забезпечення точності фінансової звітності, адже саме ці активи використовуються для виробничих процесів, транспортування продукції та зберігання сировини та готової продукції. Процес оформлення документів щодо необоротних активів на підприємстві регулюється НП(С)БО 7 «Основні засоби».

До необоротних активів підприємства належать виробничі станки, автомобілі для доставки іграшок, а також ангари та склади. Кожен з цих видів активів обліковується відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку. Станки для виробництва іграшок – це машини та обладнання, що використовуються у ливарному цеху для відливу іграшок. Вони обліковуються на субрахунку 104 «Машини та обладнання». Облік цих активів передбачає фіксацію їх первісної вартості під час придбання або введення в експлуатацію, а також нарахування амортизації протягом строку їх використання. Оформлення документів для обліку таких активів включає:

- Акт приймання-передачі основних засобів (форма ОЗ-1), який підтверджує введення активів в експлуатацію (Додаток №А);

- Інвентарна картка обліку основних засобів (форма ОЗ-6), що містить детальну інформацію про кожен об'єкт основних засобів (Додаток Б);
- Розрахунок амортизації на основі прямолінійного методу (Додаток В)

Автомобіль для доставки іграшок обліковується на субрахунку 105 «Транспортні засоби». Облік автомобіля передбачає ті ж етапи, що й для машин та обладнання: оформлення акту приймання-передачі, ведення інвентарної картки та нарахування амортизації. Крім того, до документів може включатися:

- Талон на технічне обслуговування і ремонт (у випадку потреби в ремонті або технічній підтримці).

Ангари та склади, які використовуються для зберігання готової продукції та сировини, обліковуються на субрахунку 101 «Будівлі та споруди». Облік цих об'єктів також передбачає введення в експлуатацію через оформлення акту приймання-передачі, ведення інвентарної картки та регулярне нарахування амортизації.

При придбанні або введенні в експлуатацію нового необоротного активу на підприємстві оформлюються відповідні первинні документи (договір купівлі-продажу, акт приймання-передачі). Ці документи є підставою для оприбуткування активу на баланс підприємства за первісною вартістю, яка включає всі витрати, пов'язані з його придбанням або виготовленням. Облік ведеться за допомогою програмного забезпечення «1С: Бухгалтерія 8.2», яке дозволяє автоматизувати процеси реєстрації та обліку необоротних активів, їх амортизації та переміщення. Нархування амортизації здійснюється щомісячно, що дозволяє підприємству систематично враховувати знос активів протягом їхнього строку корисного використання. Операції обліковуються на таких рахунках:

- Рахунок 10 «Основні засоби», що включає субрахунки для кожного виду необоротних активів: 101 (будівлі), 104 (машини та обладнання), 105 (транспортні засоби).
- Рахунок 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», на якому відображаються суми нарахованої амортизації. Підприємство періодично проводить інвентаризацію необоротних активів для забезпечення точності обліку та підтвердження їх наявності. Під час інвентаризації проводиться порівняння фактичної наявності активів з даними обліку, що дозволяє виявляти можливі невідповідності. Коли основні засоби стають непридатними для подальшого використання, їх виводять з експлуатації. Це може відбуватися через продаж, ліквідацію або передачу. Вибуття основних засобів оформлюється відповідними документами, і залишкова вартість активу списується з обліку. Ці операції відображаються на рахунку 746 «Інші доходи від звичайної діяльності» або на рахунку 976 «Списання необоротних активів».

Клас 2: Запаси

«Максимум» це підприємство, яке спеціалізується на виробництві іграшок з пластику, облік запасів є важливою складовою частиною управлінської діяльності. Запаси на підприємстві включають сировину, пакувальні матеріали та готову продукцію. Основною сировиною є полімери, з яких виготовляються іграшки, а також коробки та мішки, що використовуються для їх упаковки. Ефективний облік запасів дозволяє підприємству контролювати витрати, оптимізувати виробничі процеси та забезпечити безперервність постачання. Для належного обліку запасів на ПП «Максимум» використовуються різноманітні документи.

- Прибутковий ордер застосовується для оформлення надходження запасів на склад, що забезпечує коректність їх обліку (Додаток Г).

- Накладна на відпуск матеріалів на виробництво фіксує передачу сировини і матеріалів до виробничих цехів, що дозволяє відстежувати витрати на виробництво (Додаток Г).
- Акт на списання матеріалів документує витрати або втрати запасів, в той час як інвентаризаційний опис є основою для контролю фактичних залишків (Додаток Д).
- Звіт про рух матеріалів також виконує важливу роль в обліку всіх переміщень запасів, що підвищує прозорість фінансових операцій (Додаток Е).

Облік запасів на підприємстві регулюється Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Це П(С)БО визначає порядок визнання запасів, їх оцінку, методи обліку та відображення в фінансовій звітності. Відповідно до стандарту, підприємство може використовувати різні методи оцінки запасів, такі як первісна вартість, метод ФІФО або середньозважена вартість. Це дозволяє підприємству адаптувати свою облікову політику до специфіки діяльності та умов ринку. Оцінка запасів на підприємстві здійснюється за первісною вартістю, яка включає витрати на придбання сировини, транспортування, страховку та інші витрати, пов'язані з приведенням запасів у стан готовності до використання. При вибутті запасів ПП «Максимум» може використовувати метод ФІФО (перший прийшов — перший пішов) або середньозважену вартість, що допомагає точніше відобразити витрати у фінансовій звітності. Для обліку запасів на підприємстві використовуються різні рахунки бухгалтерського обліку.

- Рахунок 20 «Виробничі запаси» служить для обліку сировини та матеріалів.

- 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» використовується для обліку інструментів, що застосовуються у виробничому процесі.
- Рахунок 25 «Напівфабрикати» дозволяє обліковувати продукти, які знаходяться на стадії виробництва.
- А рахунок 26 «Готова продукція» фіксує залишки готових іграшок після їх виготовлення.

Клас 3: Кошти, розрахунки та інші активи

Цей клас містить рахунки, пов'язані з обліком грошових коштів на підприємстві.

Як вже згадувалося:

- Рахунок 30 «Каса» використовується для обліку готівкових коштів;
- Рахунок 31 «Рахунки в банках» обліковує безготівкові кошти на банківських рахунках підприємства.
- Рахунок 33 «Інші кошти» використовується для обліку коштів, що знаходяться на інших носіях, таких як платіжні картки або депозити

На підприємстві ПП «Максимум» облік грошових коштів ведеться з чітким поділом відповідальності між різними підрозділами, зокрема бухгалтерією, яка відповідає за управління коштами в касі та на банківських рахунках. Такий підхід забезпечує контроль над готівковими та безготівковими операціями, а також дозволяє знизити фінансові ризики та забезпечити своєчасність фінансових операцій. Основна відповідальність за ведення касових операцій на підприємстві покладена на бухгалтера, який зберігає готівкові кошти в касовому сейфі. Цей бухгалтер відповідає за прийом, зберігання, видачу та облік готівки на підприємстві. Кожен день або після завершення касових операцій бухгалтер перевіряє касу та формує відповідні документи. Основні операції з готівкою на підприємстві включають:

- Приймання готівки від клієнтів або інших осіб, яка оформлюється за допомогою Прибуткового касового ордера. Цей документ містить всі необхідні реквізити про надходження грошових коштів (Додаток Є).
- Видача готівки на різні потреби підприємства здійснюється за допомогою Видаткового касового ордера, який оформлюється для підтвердження витрат готівкових коштів з каси (Додаток Ж).

Документообіг у касі суворо регламентований відповідно до вимог законодавства. Усі операції, пов'язані з прийманням і видачею грошових коштів, заносяться в Касову книгу, яка є обов'язковим документом для фіксації касових операцій. Вона ведеться бухгалтером вручну або автоматизовано в спеціалізованій програмі, такій як «1С: Підприємство, 8.2». Наприкінці кожного робочого дня касир підсумовує залишки та звітує перед головним бухгалтером. Важливим аспектом є також дотримання ліміту залишку готівки в касі, встановленого підприємством відповідно до законодавчих норм. У випадку перевищення цього ліміту, надлишкові кошти здаються на банківський рахунок підприємства. Ведення обліку безготівкових коштів підприємства покладено на бухгалтера, який працює на аутсорсингу та має віддалений доступ до банківської системи. Вона здійснює контроль за всіма банківськими операціями та веде відповідну документацію. Основними документами для обліку банківських операцій є:

- Виписки з банківських рахунків, які підтверджують надходження і списання грошових коштів на рахунках підприємства. Ці виписки служать підставою для реєстрації операцій в бухгалтерському обліку.
- Платіжні доручення — це документ, який оформляється для проведення безготівкових розрахунків з контрагентами або оплати за товари та послуги. Платіжні доручення можуть бути створені бухгалтером на підприємстві та підтверджені бухгалтером на аутсорсингу (Додаток З)

Бухгалтер на аутсорсингу контролює всі транзакції на банківських рахунках, перевіряє правильність здійснення платежів та готує звіти для керівництва. Завдяки використанню програми «1С: Підприємство, 8.2», бухгалтерський облік грошових коштів автоматизований, що дозволяє відстежувати всі операції в реальному часі, знижуючи ризик помилок і затримок у фінансових операціях. Для організації правильного документообігу на підприємстві використовуються такі документи:

- Прибутковий касовий ордер (для приймання готівки).
- Видатковий касовий ордер (для видачі готівки).
- Касова книга (для реєстрації всіх касових операцій) (Додаток І).
- Виписки з банківських рахунків (для обліку руху безготівкових коштів).
- Платіжні доручення (для проведення безготівкових розрахунків).

Кожен документ, що використовується для обліку грошових коштів, проходить перевірку та затвердження відповідним керівником. Це дозволяє забезпечити прозорість фінансових операцій та знизити ризики помилок або зловживань.

Клас 4: Власний капітал і зобов'язання

Власний капітал та зобов'язання формують фінансову основу для ведення бізнесу та забезпечення його стабільного функціонування. Розуміння структури та процесів обліку власного капіталу і зобов'язань є важливим для управлінських рішень та фінансового аналізу. На ПП «Максимум» власний капітал формують статутний капітал, нерозподілений прибуток та резерви. Статутний капітал складається з вкладів співвласників підприємства, які є основою для здійснення господарської діяльності. Нерозподілений прибуток відображає частину прибутку, що не була розподілена між власниками, а реінвестується в розвиток підприємства. Однією з ключових складових зобов'язань є кредити, які підприємство залучає для фінансування своїх потреб, зокрема для закупівлі обладнання, такого як генератори та сонячні панелі. Це стало необхідним через

вимкнення електроенергії, спричинене війною в Україні, що негативно впливає на виробничі процеси. використовує кредити банків для покриття витрат на придбання нового обладнання, що дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним та адаптуватися до нових умов. Зокрема, придбання генераторів та сонячних панелей дозволяє забезпечити безперервність виробничих процесів, що особливо важливо в умовах частих відключень електроенергії. Кредити оформляються на основі договорів з банками, що містять умови повернення, відсоткові ставки та терміни погашення.

Облік кредитів ведеться на рахунках бухгалтерського обліку:

- Рахунок 60 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» для відображення заборгованості перед банком.
- Рахунок 68 «Розрахунки з бюджетом» для обліку зобов'язань за відсотками.

Документи, які оформлюються в процесі отримання кредитів, включають кредитні угоди, графіки погашення боргу та акти виконаних робіт.

Крім зобов'язань, підприємство також має дебіторську заборгованість, що виникає внаслідок продажу товарів з відтермінуванням платежу. Це означає, що ПП «Максимум» реалізує продукцію на умовах кредиту, надаючи покупцям можливість сплатити за товар протягом 30 днів. Такі умови співпраці дозволяють розширити клієнтську базу, але водночас зумовлюють потребу в обліку дебіторської заборгованості.

Облік дебіторської заборгованості здійснюється на рахунках бухгалтерського обліку:

- Рахунок 36 «Розрахунки з дебіторами» для обліку заборгованості покупців за реалізованими товарами.

Документи, що супроводжують цей процес, включають договори купівлі-продажу, рахунки-фактури та акти виконаних робіт (Додаток I та II).

Клас 5: Доходи і витрати

Основним джерелом доходів ПП «Максимум» є реалізація іграшок, виготовлених з пластикових матеріалів. Доходи від продажу формуються на основі укладених угод з клієнтами, які передбачають реалізацію товарів за визначеною ціною. Документація, що супроводжує ці процеси, включає рахунки-фактури, які підтверджують факт реалізації товару, вказують на кількість, вартість та умови поставки, а також договори купівлі-продажу, що регулюють відносини між підприємством і покупцями.

Облік доходів ведеться на рахунках бухгалтерського обліку, зокрема:

- Рахунок 70 «Доходи від реалізації», на якому фіксуються доходи від продажу товарів.
- Рахунок 71 «Інші доходи», що використовується для обліку доходів від інших видів діяльності, таких як здача в оренду або продаж основних засобів.

Витрати підприємства можна класифікувати на виробничі, адміністративні та фінансові. Основні витрати, які несе ПП «Максимум», пов'язані з виробництвом іграшок, закупівлею сировини, оплатою праці працівників і витратами на утримання адміністративного апарату. Документація, що оформлюється в процесі обліку витрат, включає первинні документи, такі як накладні, акти виконаних робіт і платіжні доручення, які підтверджують фактичні витрати підприємства. Також важливими є трудові договори та платіжні відомості, що фіксують витрати на оплату праці (Додаток Й).

Облік витрат ведеться на рахунках бухгалтерського обліку:

- Рахунок 23 «Виробничі витрати», що відображає витрати, пов'язані з виробництвом товарів.

- Рахунок 92 «Адміністративні витрати», на якому обліковуються витрати, пов'язані з управлінською діяльністю підприємства.
- Рахунок 93 «Витрати на збут», що використовується для обліку витрат, пов'язаних з реалізацією товарів.

Витрати на логістику є суттєвою складовою загальних витрат ПП «Максимум», оскільки вони прямо впливають на ефективність постачання та реалізації продукції. Ці витрати охоплюють усі етапи процесу: від закупівлі сировини до доставки готових іграшок кінцевим споживачам. Особливо в умовах воєнного конфлікту в Україні, коли постачання може бути ускладненим, важливість оптимізації логістичних витрат зростає.

Основні категорії витрат на логістику включають:

Транспортні витрати. Ця категорія охоплює всі витрати, пов'язані з перевезенням сировини та готової продукції, включаючи витрати на паливо, обслуговування транспортних засобів та заробітну плату водіїв.

Складські витрати. Вони включають витрати на утримання складів, такі як оренда приміщень, комунальні платежі та заробітна плата працівників складу, а також витрати на обробку і зберігання товарів.

Витрати на упаковку. Це витрати, пов'язані з упаковкою продукції для транспортування і зберігання, що охоплює вартість пакувальних матеріалів та витрати на автоматизацію пакувальних процесів.

Витрати на управління логістикою. Ця категорія містить витрати на планування та організацію логістичних процесів, зокрема зарплату менеджерів та витрати на програмне забезпечення для управління ланцюгами постачання.

Для документування витрат на логістику підприємство використовує різні первинні документи. Серед них — накладні, які підтверджують переміщення товарів, акти виконаних робіт для документування витрат на вантажно-

розвантажувальні роботи та платіжні доручення для обліку витрат на послуги перевізників (Додаток К)

2.3. Оподаткування та відображення у податковій звітності операцій з реалізації товарів

На підприємстві «Максимум» фінансова звітність складається на основі даних бухгалтерського обліку, що охоплюють всі аспекти господарської діяльності. Основними документами для складання фінансової звітності є баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та примітки до звітності. Підприємство застосовує загальну систему оподаткування, яка передбачає сплату основних податків і зборів відповідно до чинного законодавства України, зокрема податку на додану вартість (ПДВ), податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та військового збору.

Фінансова звітність відображає результати реалізації товарів, включаючи доходи від продажу, собівартість реалізованої продукції та інші витрати. Це дозволяє підприємству оцінити фінансові результати, визначити прибуток і сформувати стратегічні плани на майбутнє. Подачею звітності займається головний бухгалтер, який працює віддалено на умовах аутсорсингу. Він формує звітність на основі облікових даних підприємства і передає її в електронному форматі до податкової служби та інших державних органів. Фінансова звітність подається щоквартально та щорічно. Річна звітність повинна бути подана до 28 лютого наступного року за звітний період, а квартальна — до 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом. Звіти надсилаються до податкової інспекції через систему електронного документообігу, а також передаються за запитом банків, інвесторів та іншим сторонам (Додаток Л).

На підприємстві «Максимум» застосовується загальна система оподаткування, що передбачає сплату основних податків і зборів відповідно до чинного законодавства України. До них належать:

- Податок на додану вартість (ПДВ) — 20%. Цей податок підприємство сплачує на кожному етапі продажу товарів. Підприємство «Максимум» є платником ПДВ, що означає, що всі операції з реалізації товарів, зокрема оптової продукції, обкладаються цим податком, подається щомісяця, до 20 числа.
- Податок на прибуток підприємств — 18%. Цей податок сплачується з чистого прибутку підприємства, тобто від різниці між доходами та витратами, пов'язаними з виробництвом та реалізацією продукції, подається щоквартально або раз на рік, до 40 днів після закінчення звітного кварталу.
- Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) — 18%. Цей податок утримується з заробітної плати працівників підприємства, подається щоквартально, до 40 днів після закінчення кварталу.
- Військовий збір — 1,5%. Цей збір також утримується із заробітної плати працівників і спрямовується на фінансування державних оборонних програм у зв'язку з війною, подається щомісяця, до 20 числа наступного місяця.

Підприємство «Максимум» регулярно подає податкову звітність у встановлені терміни до відповідних органів, враховуючи своє розташування в місті Чернівці. Основними звітними документами, які подаються до Державної податкової служби України, є:

1. Декларація з податку на прибуток — подається щоквартально або щорічно, залежно від обраного підприємством періоду звітування. До декларації включаються дані про всі доходи підприємства, витрати, суми сплачених податків та прибуток, з якого розраховується податок на прибуток.[31]. Податковий кредит підприємства формується за рахунок ПДВ, сплаченого при придбанні сировини, матеріалів, обладнання та послуг, необхідних для

виробництва. Ці суми ПДВ відображаються на рахунках обліку витрат та включаються до рядка 10 декларації з ПДВ. Правильне формування податкового кредиту дозволяє підприємству зменшити суму податкових зобов'язань та оптимізувати податкове навантаження.

2. Податкова декларація з ПДВ — подається щомісячно, до 20 числа місяця, що настає за звітним періодом. У цій декларації відображаються всі операції з продажу товарів, обсяги нарахованого та сплаченого ПДВ (Додаток М та Н)).
3. Звіт по єдиному соціальному внеску (ЄСВ) — подається щомісячно до Пенсійного фонду України, включаючи дані про суми нарахованої заробітної плати та утримані внески з працівників (Додаток О).
4. Форма 1ДФ — подається щоквартально, в якій підприємство звітує про суми виплачених доходів фізичним особам і утриманих податків (ПДФО та військового збору).

Податкова звітність підприємства подається в електронній формі через програму «М.Е.Дос», а всі податкові документи передаються до Державної податкової служби та Пенсійного фонду України.

Податкова декларація на прибуток підприємства заповнюється на основі фінансових результатів діяльності ПП «Максимум» за звітний період. Основним об'єктом оподаткування є прибуток, який розраховується як різниця між доходами від реалізації товарів та витратами, пов'язаними з виробництвом і продажем продукції.

1. Дохід від реалізації відображається в рядку 01 декларації. Сюди включається весь дохід від продажу іграшок, оптових партій товарів тощо.
2. Фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток) зазначається в рядку 02. Цей показник включає всі операційні доходи та витрати підприємства, а також інші фінансові результати.

3. Якщо підприємство отримало прибуток, то в рядку 04 розраховується сума податку на прибуток, яка становить 18% від суми прибутку до оподаткування. У разі збитку відповідна сума буде відображена у звіті для врахування у наступних звітних періодах.

Заповнення декларації відбувається в електронній формі, і після її складання підприємство подає її до Державної податкової служби України у визначені законом терміни (раз на квартал).

На підприємстві «Максимус» податкові зобов'язання з ПДВ виникають при реалізації продукції. Кожна операція з продажу іграшок супроводжується нарахуванням ПДВ за ставкою 20%. Ці зобов'язання відображаються на рахунку бухгалтерського обліку та включаються до податкової декларації з ПДВ у рядку 1.1. Підприємство також складає податкові накладні, які реєструються в Єдиному реєстрі податкових накладних, забезпечуючи прозорість операцій.

Податкова декларація з ПДВ є обов'язковим документом, який подається підприємством «Максимус» щомісяця. Основною її метою є відображення нарахованих податкових зобов'язань та суми податкового кредиту. У рядку 1 декларації відображається загальний обсяг постачання товарів та послуг, що є об'єктом оподаткування. У рядку 6 вказується сума податкових зобов'язань з ПДВ за ставкою 20%.

Податковий кредит, який формується на основі вартості придбаних товарів та послуг з ПДВ, зазначається в рядку 10. Податкова різниця між зобов'язаннями та кредитом, тобто сума, яку необхідно сплатити до бюджету або відшкодувати, відображається в рядку 18. Якщо підприємство має право на відшкодування ПДВ, це зазначається в рядку 21.

Податкові зобов'язання ПП «Максимус» з ПДВ становили у 2021 р. – 185 028 тис. грн, у 2022 р. – 210 396 тис. грн, у 2023 р. – 323 704 тис. грн. Ця динаміка демонструє позитивне зростання обсягів оподатковуваних операцій і, відповідно, збільшення обсягів діяльності підприємства. Податковий кредит формувався за

рахунок витрат на придбання сировини, обладнання, послуг логістики, енергозабезпечення та імпорتنих операцій. Загальна сума податкового кредиту зменшилася з 935 989 тис. грн у попередніх роках до 804 736 тис. грн у звітному періоді, що може свідчити про оптимізацію витрат або зміну структури закупівель, спрямовану на зниження витрат підприємства.

У результаті, від'ємне сальдо між податковими зобов'язаннями та кредитом у 2021 році становило 750 961 тис. грн, а у 2023 році зменшилося до 481 032 тис. грн. Це зниження може свідчити про більш ефективне управління витратами та скорочення перевищення податкового кредиту над податковими зобов'язаннями, що покращує загальні фінансові показники підприємства. Таким чином, ПП «Максимум» демонструє відповідальне виконання податкових зобов'язань, оскільки кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом залишається на низькому рівні порівняно з обсягами нарахованих ПДВ та податку на прибуток у звітному періоді.

Звіт по єдиному соціальному внеску (ЄСВ) на підприємстві ПП «Максимум» заповнюється щомісячно та подається до Пенсійного фонду України, включаючи інформацію про нараховану заробітну плату та суми утриманих внесків з працівників (Додаток О). Спершу визначається база нарахування: для кожного працівника обчислюється заробітна плата, додаткові виплати та інші доходи, з яких нараховується ЄСВ, залежно від категорії зайнятості, посад і виду виплат. Далі здійснюється нарахування ЄСВ на заробітну плату працівників за встановленими законодавством ставками для основних і додаткових виплат, що залежать від категорії працівника.

На основі цих даних бухгалтерія підприємства заповнює форму Д4, де зазначаються особисті дані кожного працівника, ідентифікаційний номер, суми нарахованого доходу, утриманий ЄСВ та розмір внеску, який сплачує роботодавець. Перед поданням відділ бухгалтерії проводить перевірку правильності розрахованих сум і відсутності помилок у заповнених рядках. Звіт по

ЄСВ подається електронною формою через спеціалізоване програмне забезпечення до Пенсійного фонду України не пізніше 20 числа місяця, наступного за звітним. Усі звіти зберігаються в електронному та паперовому вигляді відповідно до вимог архівного зберігання, що необхідно для документальної перевірки. Регулярне і своєчасне подання звіту по ЄСВ не тільки забезпечує соціальний захист працівників, але й гарантує підприємству уникнення штрафних санкцій.

Форма 1ДФ на підприємстві ПП «Максимум» подається щоквартально та відображає інформацію про доходи, виплачені фізичним особам, а також утримані податки, такі як податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) та військовий збір. У цьому звіті детально зазначаються дані про кожного отримувача доходу: ідентифікаційний номер, сума виплаченого доходу, розмір утриманих податків і військового збору. Бухгалтерія підприємства на основі первинних документів про нарахування та виплати готує звітність, у якій фіксуються всі необхідні дані для кожного працівника або фізичної особи, яка отримала дохід від підприємства.

Перед поданням звіт проходить перевірку на предмет точності розрахунків і правильності внесених даних, що дозволяє уникнути помилок і невідповідностей. Після цього форма 1ДФ подається до податкової служби в електронному форматі, що забезпечує зручність і швидкість обробки. Подання форми здійснюється не пізніше ніж через 40 календарних днів після завершення звітного кварталу. Регулярне звітування за формою 1ДФ є важливим елементом податкової дисципліни підприємства, що свідчить про відповідальне виконання зобов'язань перед державою та забезпечує прозорість фінансових відносин з фізичними особами.

Висновок до 2 розділу:

Проведене дослідження організації обліку та оподаткування на підприємстві «Максимум» дозволяє зробити вичерпні висновки щодо ефективності його фінансової діяльності та відповідності сучасним вимогам бізнес-середовища.

Ключові висновки:

1. Ефективна система обліку: Підприємство «Максимум» має добре налагоджену систему бухгалтерського обліку, яка ґрунтується на чіткому дотриманні нормативно-правових актів та внутрішніх положень. Використання сучасного програмного забезпечення «1С: Бухгалтерія» дозволяє автоматизувати облікові процеси, підвищуючи їх точність і оперативність.
2. Адаптація до специфіки галузі: Облікова політика підприємства гнучко адаптується до специфічних особливостей іграшкової індустрії, таких як сезонність попиту, швидке оновлення асортименту та високі вимоги до якості продукції. Це забезпечує релевантність облікової інформації для прийняття управлінських рішень.
3. Відповідність податковому законодавству: Підприємство «Максимум» демонструє високий рівень податкової дисципліни, своєчасно сплачуючи всі необхідні податки та збори. Застосування ефективних методів податкового планування дозволяє мінімізувати податкове навантаження, не порушуючи при цьому законодавство.
4. Стійкість до зовнішніх впливів: Підприємство продемонструвало здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища, зокрема, до впливу воєнного стану. Впровадження нових технологій, таких як використання генераторів та сонячних панелей, дозволило забезпечити безперебійну роботу підприємства в складних умовах.

5. Потенціал для подальшого розвитку: Незважаючи на досягнуті результати, підприємство має значний потенціал для подальшого розвитку. Впровадження нових технологій, оптимізація виробничих процесів та розширення асортименту продукції дозволять підвищити конкурентоспроможність та збільшити обсяги продажів.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ РЕАЛІЗАЦІЄЮ ТОВАРІВ

3.1. Аналіз ефективності операцій з реалізації товарів

На ринку іграшок, де конкуренція є надзвичайно високою, ефективність реалізації товарів є вирішальним фактором для виживання та процвітання компанії. ПП "Максимум" для збереження лідерських позицій, повинно постійно оптимізовувати свої продажі, щоб задовольняти потреби клієнтів швидше та ефективніше за конкурентів. Вибір аналізу ефективності реалізації товарів дозволяє розробити сильні та слабкі сторони підприємства, а також розробити стратегії для підвищення його конкурентоспроможності. Важливим аспектом даного аналізу є оцінка оборотних активів, оскільки вони впливають на процеси реалізації товарів і формування фінансових результатів.

Аналіз стану оборотних коштів приватного підприємства «Максимум» проведено на основі даних бухгалтерської звітності, а саме на основі Ф.1 «Баланс» за 2021-2023 рр. Дані наведені в таблиці

Таблиця 3.1.1

Аналіз стану оборотних коштів ПП «Максимум» за 2021-2023 рр. тис. грн

Показник	2021	2022	2023	Відхилення (+,-) звітного періоду до	
				2022/2021	2023/2022
Виробничі запаси	8228,85	9912,35	9085,9	1683,5	-826,45
Готова продукція	3888,3	3727,75	4794,3	-160,55	1066,55
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1171,35	1854,2	5468,85	682,85	3614,65
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	686,6	411,45	78	-275,15	-333,45

Продовження табл. 3.1.1

у тому числі з податку на прибуток	0	1	16,8	1	15,8
Інша поточна дебіторська заборгованість	360,15	690,25	1097,95	330,1	407,7
Гроші та їх еквіваленти	414,85	817,95	1382,5	403,1	564,55
Витрати майбутніх періодів	703,55	0	0	-703,55	0
Інші оборотні активи	2,05	0,2	77,75	-1,85	77,55
Усього оборотних активів	15455,7	17415,15	22002,05	1959,45	4586,9

Виробничі запаси зросли на 1683,5 тис. грн в 2022 році та зменшились на 826,45 тис. грн в 2023 році. Залишки готової продукції на складі зменшились на 160,55 тис. грн в 2022 році, однак значно збільшились в 2023 році на 1066,55 тис. грн. Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги значно зростає на протязі всіх трьох років (682,85 тис. грн в 2022 році і 3614,65 тис. грн в 2023 році). Так само збільшується інша поточна дебіторська заборгованість (330,1 тис. грн в 2022 році і 407,7 тис. грн в 2023 році). В той же час як дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом зменшується (275,15 тис. грн і 333,45 тис. грн в 2022 і 2023 роках відповідно). Гроші та їх еквіваленти зростають на протязі всіх трьох років, де їх приріст склав 403,1 тис. грн та 564,55 тис. грн в 2022 і 2023 роках відповідно. Витрати майбутніх періодів були лише в 2021 році, де складали 703,55 тис. грн, після чого стали рівні 0. Загалом оборотні активи зростають на протязі всіх трьох років, де їхній приріст склав 1959,45 тис. грн і 4586,9 тис. грн в 2022 і 2023 роках відповідно.

Наглядно структуру оборотних коштів протягом 2021-2023 рр. можна бачити на рисунку 3.1.1

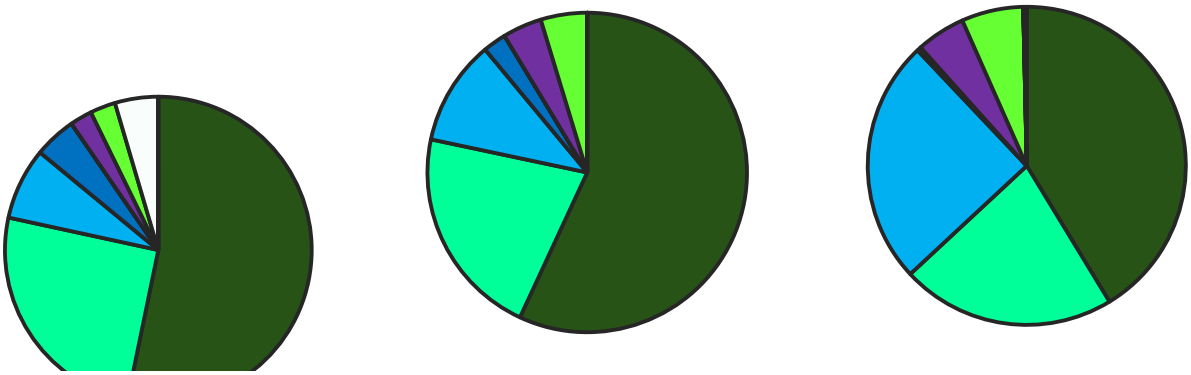

Рис. 3.1.1. Структура оборотних коштів ПП "Максимум" за 2021-2023 рр.

Оборотні кошти в сфері виробництва, тобто виробничі запаси та витрати майбутніх періодів, на підприємстві переважають над оборотними коштами в сфері обігу (дебіторська заборгованість, гроші та їх еквіваленти, готова продукція) лише протягом 2021-2022 рр. На підприємстві спостерігається тенденція по зростанню питомої ваги оборотних коштів в сфері обігу, де в 2023 році вони вже переважають над оборотними коштами в сфері виробництва. Наглядно це можна бачити на рисунку 3.1.2.

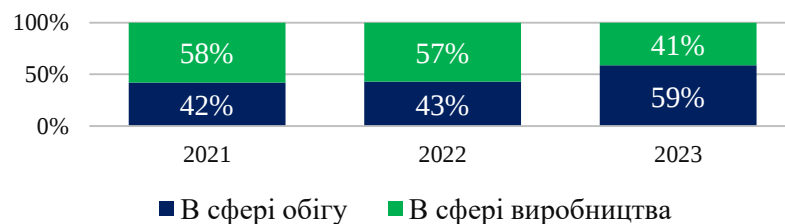

Рис. 3.1.2. Співвідношення між оборотними коштами в сфері обігу та в сфері виробництва ПП "Максимум" за 2021-2023 рр.

Загалом на підприємстві оборотні кошти є в хорошому стані. Однак, на підприємстві спостерігається негативна тенденція до збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги. Також наявний надлишковий обсяг залишків готової продукції, що свідчить про проблеми з реалізацією. Тим не менш, спостерігається позитивна тенденція до зростання питомої ваги високоліквідних оборотних активів.

Проведемо аналіз показників ефективності використання оборотних коштів приватного підприємства «Максимум» на основі даних таблиці 3.1.2.

Таблиця 3.1.2

Оцінка динаміки використання оборотних коштів ПП «Максимум» за 2021-2023

рр.

Показник	2021	2022	2023	Відхилення (+,-) звітного періоду до	
				2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт оборотності	2,869	1,746	1,502	-1,123	-0,243
Тривалість обороту, днів	125	206	240	81	33
Коефіцієнт завантаження	0,349	0,573	0,666	0,224	0,093
Рентабельність оборотних коштів, %	29,42	23,02	19,22	-6,39	-3,80

Коефіцієнт оборотності на протязі трьох років падає, де в 2023 він зменшився на 1,1123, тобто майже на третину, а в 2023 – на 0,243. Тривалість обороту зросла на 81 день в 2022 році і на 33 дня в 2023 році. Коефіцієнт завантаження зріс на 0,224 в 2022 році в на 0,093 в 2023 році. Рентабельність оборотних коштів падає на протязі всіх трьох років (6,39% в 2022 році і 3,80% в 2023 році).

Наглядно динаміку показників ефективності використання оборотних коштів можна бачити на рисунку 3.1.3.

Рис. 3.1.3. Динаміка показників використання оборотних активів ПП «Максимум» за 2021-2023 рр.

Загалом на підприємстві спостерігаються негативні тенденції щодо показників ефективності використання оборотних коштів. Коефіцієнт оборотності зменшується, в той час як тривалість обороту та коефіцієнт завантаження ростуть. Рентабельність оборотних коштів стабільно падає.

На основі аналізу ефективності використання оборотних активів ПП «Максимум» розрахуємо суму економії або перевитрат, що виникає через уповільнення оборотності оборотних активів протягом 2022 і 2023 років.

Для цього скористаємося формулою:

$E = (D_{\text{базовий}} - D_{\text{фактичний}}) \times \text{Середньорічні оборотні активи}$, де:

- ☐ E — сума економії або перевитрат;
- ☐ D — тривалість обороту оборотних активів у днях;
- ☐ Середньорічні оборотні активи — середня сума оборотних активів за рік.

Розрахунок для 2022 року

- Базовий рік (2021) має тривалість обороту 125 днів, а фактичний рік (2022) — 206 днів.
- Різниця в тривалості обороту: $206 - 125 = 81$ день.
- Середньорічні оборотні активи у 2022 році склали 17,415.15 тис. грн.

Підставляючи значення у формулу, отримаємо:

$$E_{2022} = 81 \times 17415,15 = 1,410,627.15 \text{ тис. грн}$$

Розрахунок для 2023 року

- Базовий рік (2021) має тривалість обороту 125 днів, а фактичний рік (2023) — 240 днів.
- Різниця в тривалості обороту: $240 - 125 = 115$ днів.
- Середньорічні оборотні активи у 2023 році склали 22,002.05 тис. грн.

Підставляючи значення у формулу, отримаємо:

$$E_{2023} = 115 \times 22002,05 = 2,530,235.75 \text{ тис. грн}$$

Через уповільнення оборотності оборотних активів ПП «Максимум» понесло додаткові витрати у розмірі 1,410,627.15 тис. грн у 2022 році та 2,530,235.75 тис. грн у 2023 році. Це свідчить про значну перевитрату ресурсів, спричинену уповільненням обороту, що негативно впливає на ефективність використання оборотних коштів і вимагає оптимізації для покращення фінансових показників підприємства.

3.2. Пропозиції щодо вдосконалення обліку операцій з реалізації товарів на підприємстві

Ефективний облік операцій з реалізації товарів є ключовим елементом стабільної діяльності ПП «Максимум». Правильна організація обліку забезпечує прозорість фінансових показників, покращує управління оборотними активами та контроль реалізаційних процесів. Проведений аналіз операцій з реалізації товарів виявив можливість вдосконалення окремих аспектів обліку для підвищення рентабельності підприємства та зниження ризиків, пов'язаних з управлінням дебіторською заборгованістю і запасами готової продукції.

Враховуючи виявлені проблеми, такі як зростання дебіторської заборгованості, перевищення залишків готової продукції над попитом, а також зниження рентабельності оборотних активів, доцільно ввести наступні заходи для вдосконалення обліку операцій з реалізації товарів:

1. Автоматизація процесів обліку

Проблема: Операції з обліку товарних залишків і реалізації на підприємстві потребують вдосконалення через значну кількість ручної роботи, що підвищує ризик помилок і затримок у формуванні звітності.

Рішення: Впровадження сучасних інформаційних систем для автоматизації процесів обліку операцій з реалізації товарів дозволить значно підвищити ефективність управління товарними залишками, мінімізувати ризик помилок та

скоротити час на обробку даних. ERP-системи, як-от SAP чи 1C, дають змогу автоматизовано відстежувати залишки продукції в реальному часі, інтегрувати дані про продажі та поставки, а також формувати управлінські й фінансові звіти. Завдяки цьому підприємство зможе уникнути надлишкових запасів і своєчасно поповнювати склад.

Очікуваний результат: Зменшення кількості ручних операцій, підвищення точності обліку та забезпечення оперативного доступу до звітності.

2. Оптимізація контролю за дебіторською заборгованістю

Проблема: На підприємстві «Максимум» спостерігається зростання дебіторської заборгованості, що призводить до ризиків неповернення коштів та зменшення ліквідності.

Рішення: Для зниження ризиків неповернення коштів доцільно запровадити більш жорсткі умови кредитування покупців, зокрема скорочення термінів оплати товару та підвищення штрафних санкцій за порушення строків оплати. Також варто впровадити регулярний моніторинг дебіторської заборгованості, що дозволить своєчасно виявляти проблемних клієнтів та проводити заходи для повернення коштів. Рекомендовано використовувати аналіз за віковою структурою дебіторів (30, 60, 90 днів), щоб підвищити контроль над проблемними боргами.

Очікуваний результат: Зниження ризиків неповернення коштів, поліпшення грошових потоків та підвищення ефективності управління фінансами.

3. Підвищення точності прогнозування обсягів продажів

Проблема: Перевищення запасів готової продукції над попитом призводить до надлишкових витрат на зберігання, що знижує рентабельність.

Рішення: Для уникнення надлишкових запасів варто вдосконалити систему прогнозування обсягів продажів. Використання сучасних аналітичних інструментів, таких як ABC-аналіз, методи сезонних коливань та економетричні моделі, допоможе підприємству аналізувати попит за ринковими сегментами та прогнозувати його з урахуванням сезонності, економічних змін та інших

зовнішніх факторів. Це дозволить забезпечити оптимальний рівень товарних запасів та уникнути надлишкових витрат.

Очікуваний результат: Зниження витрат на зберігання продукції, збільшення рентабельності оборотних активів.

4. Удосконалення внутрішньої звітності

Проблема: Недостатня деталізація внутрішньої звітності ускладнює аналіз ефективності реалізаційних операцій та уповільнює прийняття рішень.

Рішення: Внутрішню звітність потрібно вдосконалити для чіткого аналізу ключових показників, таких як обсяг продажів, рентабельність операцій, рівень дебіторської заборгованості та інші показники. Регулярне формування та аналіз таких звітів допоможе керівництву своєчасно реагувати на зміни ринкових умов та коригувати стратегію реалізації товарів. Важливо, щоб внутрішня звітність була структурованою, простою для розуміння й орієнтованою на потреби керівництва.

Очікуваний результат: Прискорення процесу прийняття рішень, підвищення управлінської ефективності та можливість оперативного коригування реалізаційної стратегії.

5. Підвищення ефективності управління запасами готової продукції

Проблема: Неефективне управління запасами призводить до надлишкових витрат на зберігання продукції та можливих втрат продажів через дефіцит товарів.

Рішення: Запровадження систем управління запасами, таких як ABC-аналіз і XYZ-аналіз, дозволить класифікувати продукцію за рівнем важливості та стабільності попиту. Ці системи допоможуть підприємству контролювати запаси товарів на складі, оптимізувати процеси закупівель та поповнення, а також знизити витрати на зберігання. Використання ABC-аналізу допоможе визначити найбільш і найменш важливі товари, а XYZ-аналіз сприятиме управлінню товарами з різним рівнем стабільності попиту.

Очікуваний результат: Оптимізація рівня запасів на складах, зниження витрат на зберігання, запобігання втратам продажів через дефіцит продукції.

Висновок до 3 розділу

1. Аналіз ефективності операцій з реалізації товарів на підприємстві ПП «Максимум» показав, що у сфері обігу товарів існують як позитивні, так і негативні тенденції: зростання питомої ваги високоліквідних активів є позитивним фактором, тоді як збільшення дебіторської заборгованості та надлишок готової продукції свідчать про проблеми в реалізації. Водночас показники використання оборотних коштів демонструють зниження ефективності — зменшення коефіцієнта оборотності, подовження тривалості обороту та зниження рентабельності оборотних коштів вказують на необхідність оптимізації управління запасами та дебіторською заборгованістю.
2. Запропоновані заходи дозволять ПП «Максимум» підвищити ефективність обліку операцій з реалізації товарів, забезпечити стабільне управління фінансами, знизити витрати на зберігання продукції та оптимізувати дебіторську заборгованість. Автоматизація облікових процесів, ефективне управління запасами та вдосконалення внутрішньої звітності сприятимуть зростанню рентабельності та фінансовій стабільності підприємства, забезпечуючи конкурентоспроможність на ринку.

ВИСНОВКИ

1. Значення оптової торгівлі. Оптова торгівля відіграє важливу роль у забезпеченні безперервного товарообігу, підтримуючи баланс між пропозицією і попитом. Вона сприяє економії логістичних витрат, забезпечує доступ до широкого асортименту продукції та створює передумови для стабілізації цін.
2. Нормативно-правова база. Діяльність ПП «Максимум» регулюється законодавчими актами, що визначають вимоги до бухгалтерського обліку та оподаткування, такими як Податковий кодекс, Цивільний кодекс, Господарський кодекс, а також закони про бухгалтерський облік і фінансову звітність. Це дозволяє підприємству дотримуватись принципів прозорості і законності у своїй роботі.
3. Характеристика підприємства. ПП «Максимум» зареєстроване в Чернівцях і займається виробництвом та реалізацією іграшок. Стратегічний підхід до управління дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним навіть в умовах нестабільної економіки, що підтверджується зростанням його частки на ринку.
4. Організаційна структура. Гнучка структура підприємства складається з окремих підрозділів для управління закупівлями, збутом, логістикою і обліком, що сприяє ефективному розподілу завдань і оптимізації процесів. Директор підприємства звітує перед загальними зборами засновників, що забезпечує належний рівень контролю.
5. Облікова політика та автоматизація. Наказ про облікову політику регламентує застосування програмного забезпечення «1С: Підприємство» для автоматизованого ведення обліку, що мінімізує можливість помилок і підвищує точність облікових даних.

6. Фінансові показники. ПП «Максимум» демонструє стабільне зростання товарообігу і прибутковості, що підтверджує ефективність управління запасами та оптимізацію витрат. Це забезпечує підприємству стійкість і зміцнює його позиції на ринку.
7. Документальне забезпечення обліку. Підприємство використовує як паперові, так і електронні форми для документування операцій, що сприяє прозорості облікових процесів. Графік документообігу затверджений у наказі про облікову політику, що забезпечує ефективну взаємодію між підрозділами.
8. Система оподаткування. ПП «Максимум» працює за загальною системою оподаткування і своєчасно виконує свої податкові зобов'язання. Стабільне зростання обсягу реалізації та дотримання податкової дисципліни позитивно впливають на фінансові показники підприємства.
9. Оцінка ефективності управління. Аналіз показників рентабельності та ліквідності свідчить про стійку фінансову позицію ПП «Максимум», що дозволяє підприємству ефективно реагувати на зміни ринку і зберігати конкурентоспроможність.
10. Рекомендації з розвитку. Рекомендується розширити застосування автоматизованих інструментів для аналізу даних, що дозволить точніше прогнозувати попит, оптимізувати закупівлі та підтримувати адекватний рівень запасів. Також варто дослідити можливості виходу на нові ринки та розширення асортименту продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гринько, О. М. Облік і оподаткування в умовах кризових ситуацій: виклики та рішення. Київ: Фінанси і облік, 2022. 352 с.
2. Коваленко, Т. І. Сучасні проблеми податкового регулювання в умовах економічної нестабільності. Економіка і держава, 2023, № 5, с. 55-61.
3. Романенко, І. П. Системи обліку та оподаткування підприємств в умовах кризових явищ: підходи до адаптації. Вісник Університету економіки та права, 2023, № 12, с. 90-98.
4. Сміт, Дж., Робертс, П. Стратегії бухгалтерського обліку та оподаткування для підприємств у нестабільній економіці. London: Oxford University Press, 2021. 274 с.
5. Державна служба статистики України. Офіційна звітність підприємств України за 2022-2023 роки. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Закон України "Про внутрішню торгівлю" // Відомості Верховної Ради України. — 2015. — № 20. — Ст. 125.
7. Іваненко О.І. Оптова торгівля в Україні: ланцюги постачання та їх оптимізація / О.І. Іваненко // Економічний простір. — 2022. — № 11. — С. 25-37.
8. Шерр І.Ф. Роль оптової торгівлі у системі розподілу товарів / І.Ф. Шерр // Торгівельні дослідження. — 2021. — Т. 12. — С. 50-62.
9. Бондаренко В.Ю. Інноваційні технології в оптовій торгівлі: вплив на конкурентоспроможність / В.Ю. Бондаренко // Журнал економічних досліджень. — 2020. — № 4. — С. 78-92.
10. Ковальчук Н.Р. Стратегічне управління в оптовій торгівлі / Н.Р. Ковальчук // Економіка та менеджмент. — 2021. — № 9. — С. 105-118.

11. Дяків О.Л. Особливості ризиків та управління ними в оптовій торгівлі / О.Л. Дяків // Журнал комерційної діяльності. – 2022. – № 6. – С. 34-48.
12. Портер М. Конкурентна стратегія: методи аналізу галузей і конкурентів / М. Портер. – Нью-Йорк: Free Press, 1980.
13. Котлер, Ф. Основи маркетингу / Філіп Котлер. — К.: Видавництво «Освіта», 2020. — 560 с.
14. Європейська асоціація оптової торгівлі. Оптова торгівля в Європі: виклики та тенденції. Brussels: European Association of Wholesale Trade, 2022.
15. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" № 996-XIV від 16.07.1999. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
16. Податковий кодекс України (ПКУ) № 2755-17 від 02.12.2010.— [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
17. Постанова «Про затвердження порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів від 15.06.2006р. № 833. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-п>.
18. Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" № 1775-14 від 01.06.2000. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>.
19. Закон України про ціни і ціноутворення № 5007-VI від 22.12.2016.— [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.
20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1). [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» (НП(С)БО 2). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0396-99>.
22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» (НП(С)БО 3). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0397-99>.
23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (НП(С)БО 7). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (НП(С)БО 9). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» (НП(С)БО 15). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» (НП(С)БО 16). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» (НП(С)БО 10). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» (НП(С)БО 11). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.
29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів» П(С)БО 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99>.

30. Наказ «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>.
31. Наказ «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>.